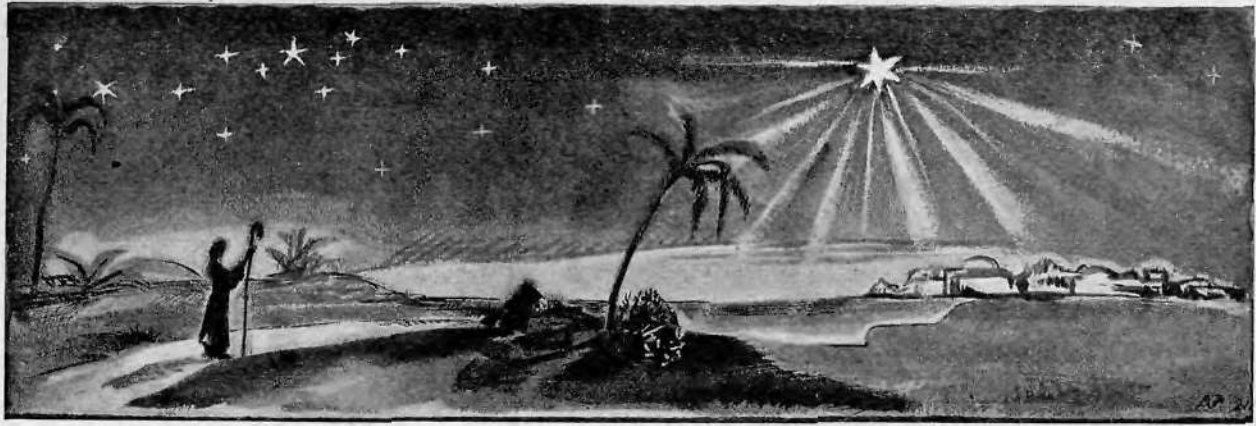

Osakeyhtiö Valistus

Helsingissä v. 1921

Vietämme joulua vuoden pimeimpänä aikana, jolloin ihminen kaipaa valoa enemmän kuin milloinkaan muulloin.

Valon kaipuu sai entisajan äidit valamaan joulua varten talikynttilät ja sytyttämään ne jouluaattona. Valon kaipuu ohjaa vieläkin poikasta metsään joulukuusta valikoimaan ja sama kaipuu innostuttaa tyttösiä sitomaan kuusen oksiin loistavia helyjä ja valkeita kynttilöitä. Ja vasta sitte, kun kynttilä palaa tuvan pöydän kulmalla, tai kuusi kirkkaana hohtaa kodissa, johon se voitiin hankkia, tuntuu joulu joululta.

Kirkkaus ja joulu, ne kuuluvat toisilleen.

Niinhän ne kuuluivat toisilleen Betlehemin kedolla. Kertooahan pyhä kirja, että kun paimenet olivat kedolla vartioimassa yöllä laumaansa, niin — — — »Herran kirkkaus loisti heidän ympärillään.»

Luonnossa vallitsi silloin pimeys. Mutta luomakunnan Herra lähetti Poikansa syntymäyönä keskelle pimeyttä kirkkaan valon. Se kirkkaus tuli näkymättömästä maailmasta julistamaan, että hän joka nyt syntyi, oli tuleva *valoksi* kansoille, jotka vaelsivat pimeydessä; niinkuin hänestä sittemmin hänen rakkain opetuslapsensa Johannes oman kokemuksensa nojalla kirjoittaa: »Hänessä oli elämä ja elämä oli ihmisten *valo*. Ja *valo* pimeässä *loistaa*.»

Kirkas valo paljastaa pimeyden. Se osoittaa, mikä on pölyistä tai muuten likaista. Senpäävuoksi kirkkaan valon äkkinäinen ilmestyminen pimeyden keskelle hämmästyttää ja pelottaa.

Betlehemin paimenetkin »suuresti peljästyivät».

Mutta se pelko vaihtui pian iloksi. Sama enkeli, joka saapui kirkkauden tuojana, lausui: »Älkää peljätkö. Minä ilmoitan teille suuren ilon, joka on tuleva kaikelle kansalle.»

Niin käy nytkin. Kun Jeesuksen henkinen valo: hänen totuutensa, puhtautensa, pyhytensä ja rakkautensa loistaa kirkkaana edessämme, niin me — pimeässä vaeltajat — emme tahdo jaksaa kestää hänen kirkasta katsettaan, vaan hämmästyimme ja pelkäämme. Me huudamme niinkuin Pietari nähdessään ensi kerran

mestarinsa suuruuden: »Herra, mene pois minun tyköäni, sillä minä olen syntinen ihminen.»

Mutta hän ei mene tällaisen tyköä pois, ennenkuin hän on antanut synnin anteeksi, puhdistanut lian ja luonut mieleen elämän ja ilon. Jeesuksesta tuleva henkinen valo ei lopultakaan ole pelkoa, vaan iloa ja elämää luovaa valoa. Jeesuksen kirkkaus ja totinen ilo — ne kuuluvat erottamattomasti yhteen.

* * *

Olen nähnyt lapsia, joiden koko olento loistaa kirkkautta. Terveys, tyytyväisyys, elämän yltäkylläisyys ja ilo pulppuavat heistä. Tuntuu kuin loistaisi heidän olennostaan tuhatmäärin taivaan kirkkaita tähtiä. Mutta olen nähnyt sellaisiakin lapsia, joista ei loista kirkkautta. Ne ovat tyytymättömiä, jäykkiä, likaisia, vailla parasta lasten lahjaa: iloa.

Mikä lie miltäkin vienyt tuon kirkkauden ja ilon. Tosiasia vain on että viety se on. Sellaiset lapset ovat kuin joulukuusi täynnä sammutettuja kynttilöitä. Siinä, missä pitäisi valon loistaa, on vain musta tynkä.

Nuc sammutetut kynttilät pitäisi saada jälleen palamaan. Mutta kuka ne sytyttää?

Jouluna syntynyt Jeesus on tullut »sytyttämään tulta maan päälle». Sellainen ihme voi tapahtua, että lapsi, joka jo on menettänyt elämänriemunsa, saa sen jälleen Jeesukselta.

Jeesus osoittaa lapselle hänen pimeytensä, mutta samalla kirkastaa taivaallisen anteeksi-antamisen. Siitäpä tunkeutuu valo taas pimeään mieleen, katumuksen ja ilon kyynel yhtyvät toisiinsa ja lapsi uskolla lepää taivaallisen ystävänsä omana.

Ja lapsi taas elää, iloitsee ja loistaa niinkuin taivaan tähtitarha.

Tuon ihmeellisen muutoksen sai aikaan Jeesuksen kosketus lapsen sieluun. Tosiasia on että Jeesuksessa ilmestyneet armolahjat: elämä — — — ilo — — — valo — — — kirkkaus — — — ne eivät kuulu ainoastaan taivaalle ja enkeleille, vaan ne ovat tarkoitettut ihmiskunnalle, niin myös Suomen lapsille.

A. W. Kuusisto.

Joulukynttilät

Joulupukille mukailnut ja kuvittanut A. Paischeff.

Muutamia vuosikymmeniä sitten asui vanhassa synkässä korvessa Heikki-niminen poika. Hänen isäänsä, joka oli maanviljelijä, sanottiin omistamansa maatilan mukaan Suokorven Matiksi. Tila oli saanut nimensä suosta, joka aukeni laajana Haukkavaaran pohjoispuolella.

Heikki eli Heikku, kuten häntä myös mainittiin, oli tämän jutelman tapahtumain aikana kymmenvuotias. Joulu lähestyi, ja eräänä iltana, kun Heikki oli jo mennyt makuulle, sanoi Suokorven Matti vaimolleen:

«Koska nyt on hyvä rekikeli eikä pakkankenkaan ole tuntunut kiihtyvän, lähden huomen aamulla kaupunkiin. Lähden kahdella hevosella, sillä paljon on karjantuotteita ja muuta tavaraa kaupaksi vietävä.»

Kun Heikki, joka loikoi vielä valveilla, kuun isänsä sanat, hyppäsi hän heti vuoteestaan ja alkoi hartaasti pyrkiä mukaan.

Isä ja äiti katsoivat toisiinsa hämmästyneinä. Viimein sanoi äiti:

«Ehkäpä annat pojan antea mukaan? Pystyyhän hän ajamaan toista hevosta, ja samalla tiellä saa nähdä kaupungin.»

Ja niin päätettiin, että Heikki saa tulla ajamaan voikuormaa.

Aikaisin seuraavana aamuna seisivat hevoset valjastettuina portaiden edessä, ja Matti nuoritti kuormat huolellisesti. Äiti kantoi rekeen lämpöiset lammasnahkaturkit ja eväskontin. Senjälkeen sitoi hän paksun villaisen kaulaliinan Heikin kaulaan ja neuvoi häntä heti, kun tuntisi kylmää, juoksemaan kuorman vierellä. Sitten kiipesi isä Matti kaurakuormalleen ja niin lähettiin liikkeelle. Kulkuset kilisivät, lumi narskui reenjalasten alla ja Sirkka ja Virkku hölkkäsivät tasaista ravia hyvällä tiellä.

Aurinko nousi punertavana idästä, ja sen säteet kirkastivat talvisen metsän, jossa lumikiteet kimaltelivat tuhansin värivivahtein kuin tähdet taivaalla. Mutta Heikki ei huomannut mitään. Hän ajatteli vain kaupunkia ja kaikkia niitä merkisyyksiä, joita siellä saisi nähdä. Mutta kaupunkiin oli vielä pitkä matka. Koko aamupäivän hölkkäsivät Sirkka

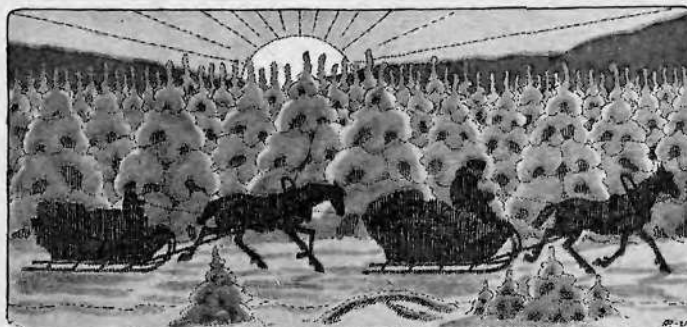
ja Virkku enimmäkseen tasaista ravia. Ne kiskoivat kuormia mäkiä ylös, toisia alas ja alkoivat jo huomattavasti väsyä, vaikka isä Matti ja Heikki tuon tuostakin laskeutuivat kävelemään.

Mutta viimein eräältä mäeltä näkyi kaupungin kirkon torni, ja kohta tienmutkaan päästyä alkoi näkyä jo talojen kattoja. Heikin sydän hytkähti riemusta. Ja hetkisen kuljettua näkyi taloja niin tiheässä, ettei Heikki parhaalla tahdollaankaan pystynyt niitä laskemaan.

Suokorven Matti ohjasi hevosensa erään kauppiaan pihaan, jolta hän tavallisesti osti kaikki tarveaineensa. Kun Matti oli myynyt kuormansa ja täyttänyt kukkaronsa, meni hän nytkin Heikin kanssa kauppiaan puotiin.

Kauppias oli suuri herra ja sen merkinä heilahteli hänen pullealla vatsallaan paksut, kultaiset kellonvitjat. Hän hymyili ystävällisesti Heikille, jutteli hänen kanssaan ja antoi hänelle suuren pussillisen karamellejä ja rusinoita.

Puodissa oli tavaraa vaikka minkälaista. Siellä oli ruokaa ja taloustavaroita, makeisia ja hedelmiä monenlaisia. Ikkunan puolella oli leikkikaluja: kauniita paperiukkoja, jotka tekivät kaikennäköisiä temppuja, kun niitä nyki nuorasta, ja puuhevosia, aivan kuin eläviä, satuloituina ja valjastettuina. Toiset niistä olivat ruskeita, toiset mustia ja muutamat olivat harmaita pilkullisia. Heikki ei voinut olla silittämättä niitä. Seinällä riippui torvia kirjavissa nauhoissa ja pöydällä niiden alapuolella oli mitä kauneimmilla väreillä painettuja kuvakirjoja esittäen ihmeellisiä ulkomalaisia eläimiä. Niin paljon kaurista ei Heikki vielä koskaan ollut nähnyt yhdellä kertaa. Hän tunsi itsensä erittäin onnelliseksi, etenkin kun hänen isänsä osti kiiltävän peltisen torven — Heikki näet arvasi, kuka siihen saisi puhalttaa.

«Kulkuset kilisivät, lumi narskui, Sirkka ja Virkku hölkkäsivät tasaista ravia hyvällä tiellä.»

Ulkona alkoi jo hämärtää, ja Suokorven Matti valmistautui kotimatalle. Ryynejä, kahvia, sokeria, ja paljon muuta hyvää pantiin tyhjiin kaurasäkkeihin ja asetettiin rekiin. Muun muassa pantiin sinne kaksi kaunista joulukynttilää, jotka Heikki oli saanut lahjaksi hyvän tahtoisen kauppiailta. Sitten hyvästeli Heikki kauppiasta ja ajoi isänsä

(Jatk. 2 lehden takana.)

Kuninkaantyttären ryöstetty sydän.

Rudolf Koiwun kuvasarja. Sanat sovittanut Alpo Noponen.

Illansuussa köyhä mieron poika
työtä etsein kaupunkiin kulkee,
liput mustat ihmetellen huomaa
kaikkialla siinä liehumassa.
Kysyy syytä vastaansaapujalta.
Syy on tämä: Runinkaan on tytär
saanut taudin hengenvaarallisen,
aivan oudon, että lääkärin
mahdoton on selvää saada siitä.

Majataloon kun ei tyhjin taskuin
poika tohdi tarjoutua yöksi,
nukkua hän päättää talvasalla
lepän vanhan juurionkalossa,
jossa saakin sopivan hän suojan.

Outoon nauruun herää poika yöllä,
kammiostaan päänsä pilkistävi.
Parin noita-akkoja hän näkee
rupattavan lepän haarukalla.
Poika kuuli, kuinka toinen kehui
kostaneensa sen, kun häntä kerran
linnan juhliß' oli halveksittu.
Runinkaan on tytär sairas siksi,
sydämen kun noita hältä ryösti,
kuljetti sen sadan salon taakse
latvakukaks kotikuusellensa. —

Aikansa näin rupateltuansa
noijat poistuivat, mut poika läksi
sydänt' etsimähän ryöstettyä.

Synkkää metsää kuljeskellessaan hän
jänön huomaa, jota raastaa haukka.
Haukan pois hän karkoittaa ja sitoo
pupun haavat palkinnoksi saaden
lastun, josta ahdingoss' on apu.

Joenrantaan saapuu sitten poika.
Siellä tappelun on kova ryty.
Rotka nyhtäis korkeuksiin hauen,
hauki kotkaa aaltoin alle kiskoo.
Poika kiven kotkaa kohden heittää,
karkoittaa niin ilman pedon. Hauki
palkinnoksi antaa hälle suomun,
josta hädänhetkellä on hyöty.

Poika rientää sadan salon halki.
Vihdoin mäentöyräältä hän näkee
kuusen latvan, jossa loistaa sydän.
Kuusen juurella on noidan mökki,
ettonetta noita-akka itse
nukkuu siinä sylissänsä kissa.
Poika hiipii hiljalleen kuin haamu,
kuusen luokse kulkee kuulumatta,
tarttuu oksiin, latvaan kiipeävi,
sieltä joutuin sydämen hän sieppaa,
alas laskeutuu ja niinkuin tuuli
saaliineen pois samoavi sieltä.

Noita-akka tiedotonna nukkuu,
kissan silmät hehkuvat kuin hillet...

(Jatkoa 2 lehden takana.)

(Jatk. 2 Jehden takaa.)

»Puodissa oli tavaroita vaikka minkälaisia...»

jälestä pihasta kadulle. Sielläpä vasta oli valoisaa! Kaikista ikkunoista loisti tulia. Hauskaa olisi ollut jäädä niitä katse lemaan joksikin ajaksi, mutta hyvä oli myöskin päästä pian kotiin, jossa saisi puhalttaa isän äsken ostamaan torveen ja kertoa ihmetteleville naapurin pojille kaikista kaupungin merkisyyksistä.

Sirkka oli saanut uuden kellon vempaleeseen; isä oli sen tänään ostanut. Heikki istui reessään lämpöiseen turkkiin kääriytyneenä ja kuunteli, miten kauniisti se kilahteli. Hevoset ikävöivät appeilleen ja juoksivat huimaavaa ravia kaupungin tulin läpi jatkaen samaa ravia tasaisella maantiellä. Ilma oli kylmä ja tuulinen. He sivuuttivat monta valaistua taloa, mutta yhä harvemmiksi ne kävivät. Vihdoin he tulivat synkkään mäntymetsään, jossa ei ollut taloja eikä

valoja, vielä vähemmin ihmisiä. Heikkiä oikein kauhistutti, niin että hän luki hiljaa iltaroukoksensa.

Pakkanen nipisteli varpaita, ja kun hevoset astuivat mäkeä ylös, nousivat Heikki sekä isä Matti kävelemään. Siten saivat he jälleen lämmintä. Heidän näin parailaan tepastellessa huusi isä äkkiä:

»Rekeen, Heikki, ja pian! Ja anna tulla, minkä Sirkka vain jaksaa. Nyt on kysymys elämästä ja kuolemasta.»

Isä ja poika heittäytyivät kumpikin rekeensä, piiskat viuhahtivat ja hevoset syöksyivät täyteen laukkaan, niin että korvissa vinkui ja humisi. Heikki kaivautui peljästyneenä syvälle vällyn alle, mutta ei sentään malttanut olla sivuilleen vilkuilematta. Silloin hän näki metsässä kummallakin puolen joukon kiiltäviä pilkkuja. Ne loistivat kuin pienet lyhdyt. Ja ne liikkuivat. Vaikka hevoset menivätkin täyttä neliä, seurasivat palavat pilkut aina vierellä.

»Mitä ne ovat?» huusi Heikki.

»Susia», vastasi isä. »Mutta älä ole levoton, Jumala kyllä suojelee meitä!»

Hevoset nelistivät vimmatusti metsän läpi, ja tyhjät, keveät reet lensivät kuin ilmassa. Mutta vielä oli matkaa kotiin ainakin yksi peninkulma, ja se oli ajettava keskellä yötä. Susien silmät loistivat kuin hehkuvat hielet väliin vain hetkeksi kadoten, kun isä Matti huusi ja ärjyi.

Heikki sai vihdoin takaisin tavallisen rohkeutensa. Hän kaivoi torvensa esille ja puhalsi siihen koko voimallaan. Siitä eivät sudet pitäneet, se kun tuntui niin ilkeältä korvissa. Siitä syystä ei niitä näkynytkään vähään aikaan. Mutta pian ne tottuivat sekä huutoon että torven meluun, sillä ne olivat kaikki nälkäisiä ja himoitsivat verta.

»Meidän täytyy riisua Sirkka ja jättää se susien saaliiksi», huusi isä Heikille. »Sillä aikaa kun sudet sitä syövät, ehdimme me ajaa Virkulla kotiin. Se on meidän ainoa pelastuksemme.»

»Sirkkaa ei jätetä! Sudet eivät saa syödä Sirkkaa!» huusi Heikki. Hän muisteli, kuinka lukemattomia kertoja hän oli antanut Sirkalle heiniä ja kauroja ja ratsain käynyt sitä kaivolla juottamassa. Sudet eivät saa syödä Sirkkaa! Ei koskaan! päätteli Heikki itsekseen.

»Isä!» huusi hän äkkiä. »Emmekö voisi viskata susille eväskonttiamme pelastaaksemme Sirkan?»

»Hevoset nelistivät vimmatusti metsän läpi, ja tyhjät, keveät reet lensivät kuin ilmassa.»

«Ei se pitkäksi aikaa riitä», vastasi isä, «mutta kyllähän ne palvatusista lampaankoivestakin pitävät».

Sen sanottuaan heitti hän eväskontin kauaksi metsään; Samassa silmänräpäyksessä katosivat hehkuvat pisteet, mutta sieltä, mihin eväskontti oli pudonnut, kuului ulvontaa ja tappelun nujakkaa. Sudet tappelivat ruuasta, ja sillä aikaa ajajat saivat hiukan etumatkaa. Mutta hetken kulu-
tua alkoi metsässä rekien kohdalla taas kiillua sudensilmiiä. Pedot olivat päässeet ruuan makuun ja lähestyivät jälleen rohkeina hevosia. Vielä kerran nousi isä Matti reessään ylös ja alkoi hoilata, niin että metsä raikui. Hän aikoi juuri pysähdyttää hevonsa riisuakseen Sirkkan valjaista, kun Heikki huusi:

«Isä hyvä! Minä heitän niille karamellini, kunhan Sirkka vain saa elää»

«Eivät sudet karamellejä syö», selitti isä.

«No, minun joulukynttiläni sitten?» huusi Heikki. «Eikö ne syö niitä — — —?»

Samassa hetkessä huusi isä iloisena:

«Kiitä Jumalaa, poika, että sanoit sen!»

Silmänräpäyksessä isä kaivoi esille käärön, joka oli huolellisesti säkkiin kätkeyty ja joka sisälsi kaksi rovestille ostettua lyhtyä. Heikki sai käsille joulukynttilänsä, ja isä asetti ne lyhtyihin. Tulitikut haettiin ja lyhdyt sytytettiin. «Oi, kuinka ne valaisivat! Ne olivat oikeita stearinikynttilöitä, jotka olivat harvinaisia siihen aikaan.

Isä riisui kummankin hevosen valjaista ja nosti Heikin Sirkkan selkään, itse hän kohosi Virkun harteille. Ja niin lähettiin täyttä neliä kotia kohti lyhdyt korkealle kohotettuina. Reet saivat jäädä paikoilleen seuraavaan päivään saakka. Sudet peljästyivät valoa, niin että kauheasti ulvoen painuivat syvälle metsään. Sirkka oli pelastettu.

Virkku ja Sirkka olivat aivan vaahdessa, kun päästiin perille. Kun hevoset oli vietty talliin ja kumpikin niistä saanut appeensa, taputti isä tallin ovea sulkiessaan poikaansa olalle. Hän oli iloinen, kun hänellä oli niin reipas poika. Sirkka oli pelastettu, ja he itsekin olivat pelastuneet. Ainoastaan eväskontti oli jäänyt su-

«Ja niin lähettiin täyttä neliä kotia kohden».

sien saaliiksi. Mutta se oli pieni vahinko; sillä olinhan nyt kotona, ja hyvätuoksuinen puuropata höyrysi keskellä pöytää huolimatta siitä, että oli keskiyö.

Kun he istuivat pöydän ympärillä, kertoi isä matkaseikkailun kotiväelle.

Äiti löi silloin hämmästyneenä kätensä yhteen ja alkoi siunailla. Mutta Heikki otti lusikan lujasti käteensä ja sanoi: «Minun joulukynttiläni, ne pelastivat sekä isän että minun ja Virkun ja Sirkkan.»

«Kyllä se riin oli», vahvisti isä. «Mutta Jumala on antanut meille joulun. Jollei meillä olisi joulua, ei meillä olisi ollut joulukynttilöitäkään, poikasen!»

Nämä sanat muisti Heikki aina. Perittyään täysikasvuiseksi isänsä maatilaa teki hän joka joulun edellä matkan kaupunkiin ja osti paljon joulukynttilöitä; sillä jouluiltana täytyi hänen kotonaan olla kynttilä jokaisella kuusen oksalla. Itse hän ne aina sytytti, ja niiden loisteesta hän kertoi lapsilleen, miten joulukynttilät olivat kerran pelastaneet hänen henkensä.

«Kyllä se riin oli», vahvisti isä. «Mutta Jumala on antanut meille joulun. Jollei meillä olisi joulua, ei meillä olisi joulukynttilöitäkään».

KIIITOS AURINGOLLE.

Kiitos, kulta aurinko,
vaikka toisinaan sä lymyt,
olet tuhat kertaa jo
suonut meille hellät hymyt.

Sinun valostasi vain
elää koko luomakunta,
sydän kukkain ihanain
näkee ihmeellistä unta.

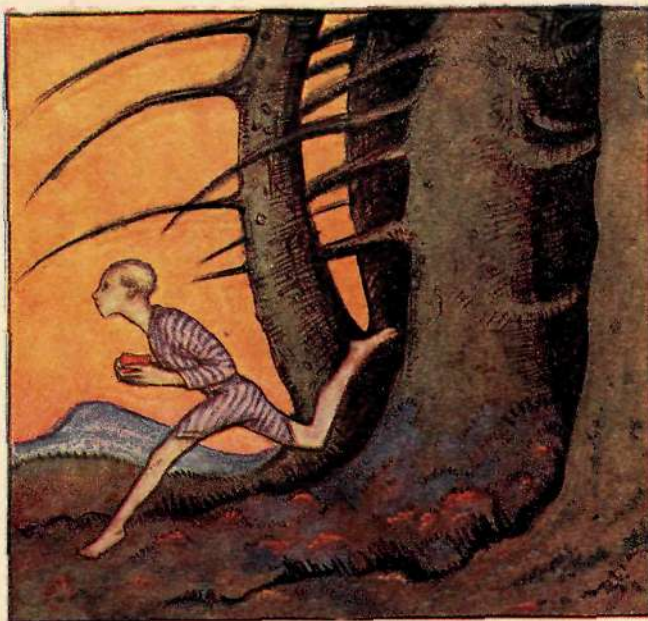
Kun sä katsot päälle maan,
haihtuu hanki, hallan kirsii,
kuiskaa kasvit kiitostaan,
helkkyä lintuin riemuvirsi.

Hymy armaan auringon
ihmisenkin kasvattaapi.
Mikä riemu rajaton,
valosta kun voimaa saapi!

Paista, päivä Jumalan,
ijät yli isänmaamme,
että turvaa taivahan
tiellämme näin tuta saamme!

Taivaan turva valkeus,
mihin liittää, haihtuu huoli,
loppuu yössä harhaannus,
katkee pimeen peikon nuoli!

Alfr. Saukkonen.

(Jatkoa 2 lehden takaa.)

Vaan jo herää nukkumasta noita,
huomaa heti, ett' on sydän viety,
raivossansa tempaa uuniluudan,
hyppää sille, huiman ratsastuksen
pojan pakenevan jälkeen alkaa.
Poika kuulee vainoojansa tulon,
jänön lastun olan yli heittää.
Taakse nousee sankka honkametsä,
liian tiuha oravankin siitä
läpi puikahtaa. Se myöhästyttää
noidan kulkua ja poika rientää
kauas eelle.

Mutta lopultakin
noita pääsee metsästä ja taasen
samoaa jo pojan kinterellä.
Hädissänsä löytää poika suomun,
hauen loitsun lukien sen heittää
olan yli jälellensä. Meri
suuri, suunnaton niin syntyy sinne.
Noita kamppailee sen aallokossa,
kunnes siltä voimat riutuu kaikki,
ja niin surman kuohuissa hän saapi,
rauhaan jättäin pakenevan pojan,
joka muitta seikkailuilta sitten
kulkee kuninkahan linnaa kohden.

Prinsessalle sairahalle stellä
tuonen rannat silmihin jo siinsi,
kuningasta painoi murhekuorma,
koko hovi huokaili. Mut kaikki
toiseks' muuttui pojan saavuttua.
Sydämensä saatuaansa elpyi
ennallensa kuninkahan tytär.
Hovin huoli häipyi, köyhä poika
siitä hetkestä on rikas ollut,
juurionkalossa nukkujalla
kotina nyt kuninkaan on linna.

PIIP PIIP PIENI LINTU ...

(E. HOLMSTRÖM)

Andante sostenuto.

Otto Kotilainen.

mf

Piip piip, pie -- ni lin-tu; ul-ko-na sa-taa lun-ta,
 Piip piip, pie -- ni lin-tu; lau-la-en ystä-vät ar-maat

mp *mp*

lin -- tu nä -- kee jäi-sel-lä ok-sall-la ke-säs-tä kau-nis-ta un-ta. Piip piip, pie - ni lin-tu,
 ot-tä-vat on-nen ja päi-vy-en pais-teen jäl-ke-hen koh-ta-lot har-maat. Piip piip, pie - ri lin-tu,

mp *mp*

ped.

mf *f* *poco rit.* *piu rit e f* *ten ten*

piip piip, pie - ni lin-tu, jak-sat-ko kär-si - ä ke-sään? Näl - kä uh-kaa, ei o - le ruo-kaa,
 piip piip, pie - ni lin-tu, kau-nis on lau - la - ja - vir-kas. Vii-man-kin voit-taa, tal-ven-kin tait-taa

mf simile *mf cresc* *f* *piu rit e f*

ten.

mf (tempo I) *mp* 1:mo *poco rit* *mp* 2:do *f*

pyr-kiä pak-ka-nen, pyr-kiä pak-ka-nen pe - sään ----. ää-ne - si kan-ta-va, kir - kas ----.

mf (tempo I) *mp* *poco rit* *mp*

1:mo 2:do

NIIN ON JOULU MEILLÄ.

Lapsi taivahainen,
kaihojemme kaipuu,
vallat maailmoiden
seimes ääreen vaipuu.

Suurta rakkauttas
ansainnehet emme:
kuljit kunniastas
meidän veljeksemme.

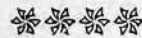
Tulit taivahasta
auttamahan meitä,
valmis kuivaamahan
murheenkyyneleitä.

Altis kantamahan
kärsimysten taakkaa,
kaiken antamahan
kuolemahan saakka.

Turhaa maailman on
kunnia ja kulta,
rinnalla sen onnen,
jonka saamme Sulta.

Tule turvaksemme
elämämme teillä.
Synny sydämeemme,
niin on joulu meillä!

I. H.

KAKSI PETSAMON LASTA.

Tarina pieniltä haudoilta. Kertout F. E. Lilja.

Toinen oli Matti ja toinen Maija.

He olivat sisaruksia, luterilaisia lappalaislapsia Maattivuonon kylästä. Heidän sukunimensä oli Haltta. Matti oli 7 vuoden vanha poika, kotinsa kolmas lapsi, Priitan ja Antin jälkeinen. Maija oli vasta 4-vuotias tyttö, mutta häntäkin nuorempi, pikku Niila, kuului vielä sisarusparveen.

Kun aurinko tänä vuonna tavallista aikaisemmin sulatti lumet tunturien rinteiltä ja valmisti varhaista kesää, riemuit-sivat lasten rinnat jo etukäteen pitkästä, iloisesta leikki-kaudesta vähääkään aavistamatta, että Matin ja Maijan leikit loppuisivat keskellä ihaninta kesää ja ettei heitä sen jälkeen enää koskaan nähtäisi Maattivuonon rannalla polskimassa. Niin kuitenkin kävi.

Kesä saapui, leikit alkoivat, mutta jo eräänä heinäkuun aamuna irtautui isän vene kotirannasta oudoille asioille. Se ei lähtenytäkään tavanmukaiselle kalastusmatkalle, sillä siihen ei otettu mitään pyydyksiä. Sensijaan se oli tavallista huolellisemmin siistitty ja sen syrjätouviin oli sidottu valkea liina merkiksi siitä, että veneessä vietiin vainajaa. Pienessä mustassa arkussa veneen pohjalla makasi pikku Maija matkalla viimeiseen majaan kaus kirkkomaalle. Ja kymmenen päivää myöhemmin lähti rannasta uudelleen sama vene taaskin valkoisella liinalla merkittynä, samoine soutajineen ja samalle matkalle. Erotus oli vain siinä, että Maijan arkun kohdalla oli veneen pohjalla tällä kertaa — Matin arkku. Oli vaikea käsittää tuota säälimätöntä kuoleman kaksois-

käyntiä tässä hiljaisessa lappalaiskodissa. Ja sitä enemmän, kun sen vierailu tapahtui niin odottamatta, yht'äkkiä. Varsinkin vanhemmat eivät tahtoneet jaksaa sitä ymmärtää, sillä niin Matti kuin pikku Maijakin olivat miltei reippaimpia ja iloisimpia lapsia koko kylässä. Heidän kotinsa oli tunturin eteläisellä rinteellä aivan lähellä rantakivikkoa, jota tavantakainen nousu- ja laskuveni vuoroin huuhteli vuoroin pakeni. Kivikko oli lasten herkeämätön leikki- ja toimintapaikka kautta kesän. Aamusta iltaan he etsivät ja kokosivat siitä kaunisvärisiä raakkuja, kierrekucriaisia, näkinkienkiä, sileiksi hioutuneita kiviä, y.m. meren hyvää ja meren kaunista. Toisinaan kiersi Matti housunlahkeensa ylös ja kah-lasi rannan pohjasta meritähden, siilin, korallin tai muun ihmeellisen koristeen. Joskus taas kilvalla kylän lasten kanssa harjoitettiin kättä tarkkuuteen heittämällä litteillä kivillä voileipiä vuonon kirkkaaseen pintaan.

Mutta oikein tositoimiinkin lapset jo alottelevasti totut-tautuivat. Kun isä veti venettä rantahiekalle tai levitti verkkojaan kivikolle kuivumaan, oli Matti ensimmäisenä auttamassa. Silloin pulleat posket punottivat ja urheasti hän uskalsi paljain käsin kosketella jäätävän kylmiä suolameren pyydyksiä kuten karaistu kalastaja konsanaan. Joskus pääsi Matti jo isän mukana vuonolle hyljeverkkojakin kokemaan. Silloin vasta Matissa oli miestä ja kekseliäisyyttä ja voimaa. Niinikään pikku Maijakin touhusi ja juoksi äidin perässä toivoen voivansa tehdä pikku palveluksia hänkin. Ja var-

sinkin aina äidin ollessa rannalla pyykinpesuola oli Maijalla kin oma pyykkinsä, jota uudelleen ja uudelleen täytyi vedessä viruttaa. — Kaikkea tätä ajatellen tuntui vanhemmista yten kovalta käsittää kohtaloa, joka oli iskenyt kaksi niin syvää aukkoa heidän kotiinsa. Mutta surusanomillakin on selityksensä.

Jo keväällä näet kuultiin tulirokkoa olevan liikkeellä paikakakunnalla. Tavallista kuitenkin on, että alkuperäisissä oloissa ei koskaan kyetä kylliksi arvioimaan kulkutautien vaaraa, ennenkuin ne ovat jo ennättäneet tuhoansa tehdä. Ruton levittyä Maattivuonoon ja sen temmattua jo kaksi naapurien lasta, alettiin Haltallakin vasta käydä varovaisemmiksi. Mutta se oli jo myöhäistä. Ankaran taudin itu oli jo tarttunut pikku Maijaan ja toi mukanaan kuvaamattomia tuskia hennolle lapselle. Sairaanhoidajatartti häntä hellästi hoiteli ja koetti parhaansa mukaan lievittää hänen tuskiaan. Ihmeteltävän joustava ja toivorikas oli kärsivän lapsen mieli. Valittamatta hän enimmäkseen kesti ja aina uudelleen Tädiiltä tiedusteli, milloin hän saisi sen «koopan» eli kaunisvärisen talvitakin, joita Heisingistä oli Petsamon lapsille lähetetty lahjaksi. Niin vieri viikko, tuskat yhä yltyivät ja äkkiä loppuivat Maijan voima; sitä ennen hän vielä viimeiseksi tiedusti tulisiko hän saamaan «koopaa». Varmaan oli lapsen sielu täynnä kauniita kuvia leikeistä ja koulusta, joissa hän uudessa takissaan saisi kulkea. Mutta elämä sammui, ja lapsielun kauniit kuvat saivat toteutua vielä paljon kauniimpina toisessa maailmassa.

Maijan ruumiin laskeminen valkoisiin puettuna isän tekemään arkkuun oli liikuttava hetki. Koko perhe oli koolla, ja useita naapurien ihmisiä lisänä. Sairaanhoidajatar luki rukouksen ja läsnäolevat lauloivat lapinkielisiä virsiä. Ei yhtään silmää ollut kyneleettä. Taivaanrannalle nousi hehkuva rusko, valkea lokki kierteli taloa ja lumenpuhdas kotivahti ulisi pitkällään arkun vieressä ikäänkuin käsittäen sekien menettäneensä pienen leikkiverinsa. Ja siinä seisoi siskovainajan ruumiin ääressä vielä pikku Mattikin terveenä mutta ikävästä itkien. Kuitenkin jo kahden päivän päästä Maijaa kätettäessä maan poveen ja ristiä nostettaessa hänen hautansa kummulle tiesi isä suruissaan kertoa, että saman päivän aamuna oli Mattikin sairastunut samaan vaaralliseen tautiin.

Matin sairaus kesti kymmenen päivää. Se ei tuntunut yhtä tuskaiselta kuin Maijan, mutta pian olivat vanhemmat jo selvillä siitä, että heidän oli Matistaankin luopuminen, ja se tieto kuormitti kaksinkertaisesti heidän surunsa taakkaa. Matti itse oli viimeiseen asti toivoa täynnä. Hänellä oli lupaus päästä syksyllä aloittamaan koulunkäyntinsä, ja sen toiveen täyttymiseen hän luotti. Lapsen ihanat toiveet kui-

tenkin kuolema vaihtoi vieläkin ihanampiin todellisuuksiin. Muutama päivä vain, ja kuumeen painama kirkas katse sammui. — Matinkin ruumista arkkuun laskettaessa laulettiin, mutta kaksinkertainen suru oli lyönyt muuten sanattomiksi niin vieraat kuin omaiset. Jokaisen pää painui käten väliin, kyneleitä vuoti tulvanaan, ja surevat vanhemmat katsoivat niin hellästi jälelläoleviin lapsiinsa ikäänkuin peläten kadottavansa heidät kaikki.

Matin hautauspäivä oli tuulinen ja sateinen. Kokonaisen päivän sai isä soutaa ruumista hautausmaalle. Ja vihdoin illalla myöhään perille päästyä kaivettiin hauta Maijan hautakummun viereen ja laskettiin Matin yksinkertainen maja maan poveen. — Toimittaessani ruumiinsiunausta, välähti mieleeni kuva pohjolan auringosta, joka öiden läpi uskollisesti kiertää ja valaa kirkkauttaan siitä huolimatta, että pilvet estävät sitä toisinaan näkymästä. Kerroin kuvan surevalle isälle ja kuudelle muulle läsnäolollele kuulijalle sekä osoitin, miten Jumalan rakastava silmä yhä uskollisesti seuraa ja valvoo ihmiselämää, vaikka sitä surujen ja murheiden pilven läpi on toisinaan niin valkea nähdä. Näiden pikkuvainajain hautakumpujen harja — niin jatkoin — kohoa vain vaatimattoman matalasti maata korkeammalle mutta ne ovat kylliksi korkeat ulottuakseen Jumalan tykö, ikuisiin kirkkauden kartanoihin asti. Ja niissä Jumalan käsi koskettaa taas tätä matalaa maata ja surevaa kotia muistut-taen ajasta ja aineesta, joka katoa, mutta samalla vakuuttaen armosta ja elämästä, tuosta lapsen ja lapsenmielisen ihanasta oikeudesta, joka iankaikkisesti pysyy. — Kun hauta oli luotu umpeen, pystytti isä Matin nimellä varustetun puuristin kummulle ja poistui äänettömänä hämärän hiljaisuuden ympäröimiltä lastensa haudoilta.

Siellä hietikkokankaalla, korkean vaaran varjossa ja matalain koivujen keskellä kohoavat nyt rinnakkain Matin ja Maijan hautaristit. Ne ovat karkeat ja koruttomat, yhtä yksinkertaiset kuin nurmen alla nukkuvain elämä. Talvisin pieksävät niitä samat viiltävät viimat ja meren ankarat ahaavat, joiden kylmää ja kovuutta pikku vainajat jo kotitunturilla ennättivät kokea. Mutta kesän tultua taas lasten kummut kukkivat heleästi, nuori nurmi punoo niille pehmoisen peitteen ja valorikas aurinko kultaa ne sadunkirkkailla säteillä. Samaa ihanan kesän satua oli puutteistaan ja puolinaisuusistaan huolimatta Matin ja Maijan koko elämänretki. Mutta se päättyi pian. Ja rinnakkain kuten ristit kummuilla he kulkivat kiiruhtain kirkkaiden valojen kaupunkiin, sillä heidän puhtaissa lapsieluissaan kyti kaipaus ja ikävä ikuisesti kestävään kesään.

Petsamossa syyskuulla 1921.

Petsamolainen maisema.

Haltiattarien linna

Joulupukille mukaillut ja kuvittanut A. Poischeff.

Kuningas Ilvas oli jo tullut vanhaksi. Hänen otsansa oli rypyyneen, hänen tukkansa harmaa, ja hän näki elämänsä auringon kiiruhtavan taskuaan kohti.

Siksi kutsui hän eräänä päivänä kaikki neljä poikaansa Allarin, Ermon, Joukon ja Lemman luoksensa. Nuoria ja komeita he olivat katsella, pitkiä ja ryhdikkäitä, kuten heidän isänsäkin nuoruutensa päivinä.

Vanha kuningas puhui pojilleen seuraavasti:

»Te tiedätte, että minä sain valtakuntani hyviltä haltiattarilta. Nyt alan tuntea vanhuuden taakan painavan hartioitani ja tahtoisin määrätä seuraajani. Mutta kuka teistä, rakkaat poikani, on saava valtakuntani minun jälkeeni, se ei ole minun päätettävissäni. Hyvät haltiattaret ovat päättäneet, että ainoastaan se, jolla on voimaa ja rohkeutta etsiä tulenliekkien ympäröimä haltiattarien linna ja käydä siellä, hän on kyllin arvokas heidän kruunattavakseen. Hän on minun jälkeeni hallitseva heidän valtakuntaansa. Nyt tiedätte asian. Saatte vapaasti päättää, milloin haluatte lähteä löytöretkellenne.»

Ensimmäisenä halusi Allari lähteä matkalle. Hän käski satuloida harmaantäplikkään juoksijansa ja sai isältään kukkaron täynnä kiiltäviä kultakolikoita. Sitten hyppäsi hän satulaan ja ratsasti iloista laulua laulaen nostosillan yli.

Aurinko paistoi, linnut lauloivat ja prinssi Allarista tuntui, että koko maailma hymyi hänelle. Varmasti minä löydän haltiattarien linnan ja pääsen heidän valtakuntansa kuninkaaksi, ajatteli hän.

Hän ratsasti seitsemän kuningaskunnan läpi, ja niin tuli hän eräänä päivänä ihmeen ihanaan laaksoon. Sen keskellä lorisii hopealta hohtava puro, jota vaaleanvihreät lehmukset varjosti-

vat. Vihreältä, sametinpehmeältä ruohomatolta loisti mitä kaunisvärisimpiä kukkia, ja ilman täytti suloinen tuoksu. Kukkien keskellä tanssi leijailevia olentoja, ja prinssi Allaria lähestyi hento ja puhdas keijukainen hopeahuntu aaltoilevilla kutrilla.

»Tule kanssamme tanssimaan! Tule kanssamme tanssimaan!» kuiskaili se houkuttelevalla äänellä. Ja kaikkien keijukaisten huulilta kaikui kuin hiljaisena soittona: »Tule kanssamme tanssimaan! Tule kanssamme tanssimaan!»

Prinssi Allari istui ratsunsa selässä näkemänsä kauneuden ja sulouden lumoamana. Vihdoin hyppäsi hän ratsultaan, tarttui keijukaisen käteen ja riensi hänen kanssansa hurjaan tanssiin kukkivalle ruohokentälle. Allari-prinssin korviin kuului soiton helinää ja laulun säveleitä; hän oli aivan hurmaantunut. Hän ei enää ajatellut matkansa tarkoitusta; hän tunsu vain paraikaa eletävän hetken.

Ja päivät kuluivat, tulivat ja menivät kisaillevassa riemussa.

Eräänä hetkinä Allari tunsu itsensä kyllästyneeksi ja väsyneeksi tanssiin, eivätkä kullannapuiset hedelmät, joita hän poimi puista, maistuneet silloin yhtä makeille kuin tavallisesti. Mutta pian hän jälleen saavutti huolettoman mielen ja oli yhtä iloinen kuin ennenkin. Hän hymyi, lauloi ja tanssi päivät päästään hymyilevien, laulavien ja tanssivien keijukaisten parvessa.

Oli ehkä jo vuosi kulunut siitä, kun Allari prinssi lähti etsimään haltiattarien linnaa. Vieläkään hän ei ollut palannut matkastaan, eikä kuningas ollut saanut mitään tietoja hänestä.

Silloin pyysi Ermo eräänä päivänä lupaa saada lähteä etsimään mainittua haltiattarien linnaa. Isä toivotti hänelle onnellista matkaa ja

«— iloista laulua laulaen nostosillan yli.»

»Tule kanssamme tanssimaan».

antoi samoin kuin Allarillekin, komean puvun ja suuren, kiiltävillä kultarahoilla täytetyn kukkaron. Prinssi valitsi talista liinaharjan hevosensa ja hyvästeltyään kaikkia ratsasti täyttä ravia linnasta tasaiselle tielle.

Hän ratsasti seitsemän kuningaskunnan läpi, ja niin tuli hän eräänä päivänä siihen ihmeen kauniiseen laaksoon, jossa hänen veljensä kulutti aikansa turhanpäiväiseen kisailuun. Kun Ermo prinssi pysähtyi hevosensa ihailukseen kauniasta maisemaa, huomasi hän äkkiä Allari prinssin leijailevien, sanomattoman kauniiden olentojen keskellä. Kun Allari huomasi veljensä, kiiruhti hän häntä vastaan heilutellen iloisesti tervehtien hattuaan.

»Mitä sinä täällä teet?» kysyi Ermo ihmetellen.

»Mitäkö teen! Olipa sekin kysymys! Minä huvittelen, näethän sen! Tule sinäkin kanssamme tanssimaan!» vastasi Allari.

»Etkö olekaan etsinyt haltiattarien linnaa?» ihmetteli Ermo

»Mitä sanot! Haltiattarien linnaa! Aivan oikein, olin sen melkein unhoittanut. Mutta missään tapauksessa minä en välitä lähteä pitemmälle; täällä viihdyn, täällä olen onnellinen», sanoi Allari.

Prinssi Ermo pudisteli paheksuen päätään, sillä hänen mielestään oli veli kovin ymmärtämätön; mutta samalla hän itse varmistui yhä enemmän siinä uskossa, että hän löytää haltiattarien linnan ja pääsee isänsä seuraajaksi.

»Laskeudu ratsultasi ja tule kanssamme tanssimaan!» huusi prinssi Allari jälleen.

Mutta Ermo ei tahtonut; ja vaikka Allari houkutteli ja keijukaiset lauloivat lumoavimpia laulujaan, hän pysyi lujana päätöksessään jatkaa matkaansa. Hän siis hyvästeli veljeään ja läksi edelleen.

Mitä pitemmälle hän ratsasti, sitä enemmän maisemat muuttuivat. Nyt hän oli metsäisessä vuoristossa. Parhailaan ratsastaessaan hän huomasi vuorella onkalon, jonka perällä paloi tuli ja pienet kääpiöt työskentelivät näppärästi tulen ympärillä. Eräs niistä tuli onkalon suulle, tervehti Ermoa ja pyysi häntä astumaan alas ratsailta ja katselemaan vuoren rikkauksia ja heidän tölönsä.

»— kiidätti hänet hurjaa vauhtia metsän läpi —».

»voit jäädä tänne ja tulla rikkaaksi mieheksi —».

Ermo ei jaksanut vastustaa haluaan katsella tonttujen kultaa. Hän meni kääpiön keralla luolaan ja siellä tonttu näytteli, kuinka hän tovereineen valmisteli kultaa.

»Jos tahdot, voit jäädä tänne meidän luoksemme ja tulla rikkaaksi mieheksi», sanoi pieni ruma mies, ja kaiku vuoren seinistä toisti sanat: »rikkaaksi, äärettömän rikkaaksi!» Ermo ihastui ja suostui tarjoukseen. Hän tahtoi hankkia itselleen aarteita. Hän ryhtyi heti työhön ja työskenteli päivät ja yöt, sitä kuumeisemmin, mitä pitemmälle aika kului. Ei koskaan hän luullut saavansa tarpeeksi kultaa.

Kulta! Kulta! Kaikki muu unohtui sen rinnalla.

Jonkun ajan kuluttua Ermon lähdestä, satuloitsi Jouko yömustan ratsunsa, otti jäähyväiset isältään ja laittautui matkaan etsiäkseen haltiattarien linnaa.

Hän ratsasti kuten molemmat veljensäkin seitsemän kuningaskunnan läpi, ja niin tuli hän eräänä päivänä keijukaisten laaksoon, jossa Allari prinssi edelleenkin tanssi ja kisaili. Prinssi Allari ja suloiset keijukaiset koettivat vieköitä häntä jäämään sinne heidän luoksensa, mutta hän kieltäytyi jyrkästi. Kuninkaan pojan ei sopinut tuhlati elämänsä kisailuun.

Hän iski kannukset ratsunsa kylkiin ja ajoi täyttä laukkaa pois.

Kun hän oli vielä päivän ratsastanut, hän saapui vuorenrunkalolle ja näki Ermo prinssin, joka levähtämättä työskenteli kartuttaakseen kultavarastonsa monenkertaiseksi.

»Oletko jo ollut haltiattarien linnassa?» huusi Jouko.

»Haltiattarien linnassako! Enpä tietenkään. Ja sitäpaitsi, kukapa sen tietää, tokko senlaista linnaa onkaan enempää kuin haltiattariakaan. Minä luulen, että koko juttu on pelkkää satua. Eikä senlaisten turhanpäiväisten mielikuvien takia kannata itseään vaivata», sanoi Ermo.

»Mutta, mitä ihmettä sinä täällä teet?» jatkoi Jouko.

»Minäkö? Minä teen kultaa», vastasi Ermo reippaasti.

Silloin kuohahti Joukon ylpeä veri.

»On häpeällistä kuninkaanpojalle ryhtyä senlaiseen orjantyyhön!» huusi hän. Mutta Ermo ei kuunnellut hänen

(Jatkoo 4 iehden takana.)

KUOLEMATON SIELU

Kirjoittanut I. Hellen.
Kuvittanut A. Halonen.

Kaukana korvessa, siellä missä kuusten latvat ovat tummimmat ja karhunsammal korkein, oli vanha harmaa kallio. Kuinka kauvan se siinä oli ollut, sitä ei kukaan tietänyt, elleivät taivaan tähdet, jotka talvis-illoin tuikkivat siellä korkealla sinilaellaan. Mutta vanhuuttaan se harmaa oli niin ainakin arvelivat metsätähdet ja käenrieskat, jotka kevään valoisina päivinä ja öinä elivät lyhyttä elämänsä sen sammaleisilla kupeilla ja juurella. Kallion länsirinta oli jyökkä kuin seinä ja sen edustalla kasvoi tiheä näreikkö, joka esti kallioseinässä olevan aukon näkymästä. Aukko johti vähäiseen luolaan, joka luonnollisesti oli kolkko ja pilkkopimeä. Siinä majaili kesät, talvet vanha, takkaturkkinen karhu. Sanottiinpa, että se oli yhtä vanha kuin kallioikin, ja sillä oli oma salaperäinen tarinansa.

Ammoin aikoja sitten se oli ollut nuori, kaunis ja mahtava kuninkaanpoika, suuren ja ihanan valtakunnan perillinen. Mutta yhtä kaunis kuin hänen ulkomuotonsa silloin oli, yhtä ruma ja häijy oli hänen sydämensä. Hän oli kova ja tyly sekä ihmisille että eläimille. Hän levitti ympärilleen surua ja tuskaa ja tahrasi ihmisyytensä rumilla teoilla. Hänellä oli kihlattu morsian, lempeä Suleima, naapurimaan kuninkaantytär. Suleima rakasti häntä sydämensä koko hellyydellä ja toivoi kerran voivansa lempeydellään muuttaa hänen tylyn mielensä hyväksi ja jaloksi. Mutta kuninkaanpoika hyökkäsi hänet ylimielisyydessään, murskaten hänen sydämensä. Ja kun hän kuuli, että Suleima oli kuollut surusta, nauroi hän ja paadutti sydämensä vieläkin kovemmaksi.

Lopulta Kaikkivaltias ei enää sallinut kuniansa tahraamista, vaan otti häneltä pois kuolematoman sielun ja muutti hänet metsänpedoksi. Ainoastaan yhden tunnin keskellä yötä sai hän olla ihmisenä voidakseen kärsiä tunnon tuskia niinkuin ainoastaan ihminen voi kärsiä. Ihmismuotonsa ja kuolematoman sielunsa saisi hän takaisin ainoastaan yhdellä ehdolla. Hänen piti pedon muodossa ollessaan hyvillä töillä voittaa jonkun ihmislapsen täydellinen luottamus ja rakkaus. —

Karhu taisteli korvessa allapäin. Tietoisuus siitä, että hän kerran oli ollut pystypää ihminen, masensi mieltä. Tämä oli alennustila, joka oli raskas kantaa. Hän toivoi kohtavansa ihmislapsen, jota saisi palvelua, siten voittaakseen takaisin ihmisyytensä. Mutta kun joku lapsi vain kaukaakin näki hänen pedonmuotonsa, juoksi hän kauhusta huutaen nuolena tiehensä. Hänen täytyi siis alkaa alemmasta, kasveista ja eläimistä. Niitäkin hän oli loukannut ja polkenut. Helteisinä kesäpäivinä, kun tähtimöt ja orvokit janoisina nuokut-

tivat hentoja kupujaan, kanto karhu kypälässään niille rai-kasta vettä korven lähteestä. Rajuilman kaataman petäjän hän nosti hellävaraa juurilleen jälleen. Kasvien suhteen oli helppo selvittää. Nehän eivät juosseet häntä pakoon.

Toista oli eläinten. Ne kun vaan näkivät vilahduksenkaan hänen pedonhahmoaan, kiidätivät sydän kurkussa kypälämäkeen nekin. Vasta vuosikausien nöyryytyksillä ja palveluksilla voitti hän eläinten luottamuksen ja ystävyyden. Niin, hän voitti sen niin täydellisesti, että koditon järö rajuilman sattua etsi turvaa hänen luolassaan, ja metsän pikkulinnut toivat poikasensa hänen hellään hoivaansa, milloin haukka niitä ahdisteli. Hän ei milloinkaan tehnyt väkivaltaa heikommalleen. Ravinnokseen hän käytti puunjuuria ja mättäitten marjoja.

Näin kulkivat vuodet ja vuosisadat ohitse. Päivät kulivat verrattain hyvin yhä uusissa ja uusissa rakkaudentöissä, mutta keskiyön hetki, jona hän oli sieluton ihminen, tuotti sanoin kuvaamatonta tuskaa. Silloin kaikki ne tylyt sanat, jotka hän kuninkaanpoikana ollessaan oli lausunut, terävinä nuolina raastoivat hänen sydäntään. Kaikki kyynelleet, jotka hän oli vuodattanut, polttivat kuin tulimeri ja entiset rumat teot kiemurtelivat kyykäärmeinä hänen ympärillään.

Mutta kaikki tämä kärsimys oli vähäistä sen surun rinnalla, minkä hänelle tuotti tieto siitä, että hän oli merettänyt kuolematoman sielunsa. Sitä surren löi entinen kuninkaanpoika epätoivoissaan otsaansa luolansa seinään, ja hänen tuskansa oli niin suuri, että kova kallio sitä katselessaan vuodatti säälin kyyneleitä. Joskus tähtikirkkaina öinä rohkeni hän maahan polvistuneena luoda kaihoisan katseensa tähtien tarhoihin, huokauksin ja kyynelin anoen takaisin kuolematonta sieluaan. Mutta kylminä katselivat tähdet häntä korkeudestaan. Ainoastaan yksi tähti näytti sääliävän häntä. Se tuli lähemmä, laskeutui alas metsän reunaan asti ja tui-kutti lohduttavasti ikäänkuin sanoen: "ohkeutta vain; onnesi odottaa sinua! Ja se toivon viesti antoi uutta voimaa nääntyväälle.

Karhu eletti yhä erämaassa uskollisesti palvelen heikompiin. Jokapäiväiset rakkaustyöt olivat sulattaneet hänen sydämensä pehmeäksi kuin vaha. Mutta vielä hän ei ollut tavannut sitä ihmislasta, jonka luottamus ja rakkaus oli antava hänelle takaisin ihmisyyden ja sen mukana kuolematoman sielun.

Niinpä eräänä varhaisena kesäaamuna, kun karhu juuri on parantelemassa öisen myrskyn runtelemaa koivahaista, kuulee hän loitompaa outoa laulunhelinää. Se ei ole rastaan, ei peipon eikä uunilinnun laulua. Noin laulaa helskyyttelee vain ihmislapsi. Karhulle tulee kiire kätkeytyä aarnikuusen riippuvain oksain alle, muutenhan ihmislapsi säikähtäen juoksis tiehensä. Maahan painautuneena hän odottelee siellä, ja rajusti jyskyttää vanha sydän. Olisiko pelastaja vihdoin tulossa!

Laulu lähenee yhä ja viimein tulee puiden lomitse näkyviin hento tyttönen.

Somasti puikkelehtii se puiden ja pensaiden välitse, varoen tallaamasta muurahaisia tiellään. Hellin sanoin puhuttelee hän perhoseja ja leppäkertuja ja laulaa heläyttää aina lomaan siitä, kuinka aamu on ihana, metsä raikas ja kuinka hän tyttöpuhanen on keräämässä kotapuita äidilleen. Viimein tulee hän aivan sen kuusen juurelle, jonka alla karhu on piilossa. Oksien välitse näkee karhu hänet selvästi, vaikkei tyttö voikaan nähdä häntä. Tytöllä on yllään karkea paita ja vanha, paikattu hame. Mutta hyvyys, onni ja ilo loistaa hänen silmistään.

— Oi, hän on ihminen, ajattelee karhu, korkein luoduista. Hän ei tahraa ihmisyyttään. Hänellä on kädessään minun kohtaloni avain, mutta minä poloinen, kuinka milloinkaan rohkenen näyttäytyä hänelle pedonhahmossani!

Tyttö keräilee risuja ja kuivia kepakoita maasta. Niitä taitellessaan haavoittaa hän sormensa. Verta tihkuu. Nähdessään sen, vuodattaa karhu säälin kyyneleitä. Sillä hänelle on annettu kyynelten lahja.

— Oi, jos saisin nuolla hänen sormensa terveeksi, ajattelee karhu. Minun kielessäni on parantava voima. Sen olen monasti kokenut. Mutta enhän uskalla näyttää hänelle edes pikkuvarvastanikaan.

Kun tyttö on saanut kantamuksensa valmiiksi, heittää hän sen selkäänsä ja lähtee taivaltamaan sinne, mistä tulikin.

— Kiitos metsäl! sanoo hän mennessään. Täällä sain paljon, tänne tulen toistekin.

— Oi, hän tulee takaisin, ajattelee karhu onnellisena. Hän kulkee koko päivän kuin huumeissaan. Toivo täyttää hänen rintansa. Riemuissaan syleilee hän kiviä ja kantoja. Intomielin ryhtyy hän pilkkomaan kotapuita ja tekee niistä sievän kantamuksen.

Aamulla kastepisarain kimaltaessa sammalikossa tulee tyttönen taaskin kotapuita etsimään. Mutta tällä kertaa hän ei tule yksin. Hänellä on kintereillään pieni karitsa, valkea kuin vahto. Nähdessään valmiin kantamuksen ilostuu hän suuresti.

— Katso, sanoo hän karitsalle, joku hyvä haltia on kerännyt meille kotapuut. Nyt saamme hetkisen levähtää.

— Vanha ilettävä peto sen on tehnyt, tuumii karhu piilopaikassaan.

Tytönten istahtaa mättäälle ja ottaa karitsan syliinsä. Hän tuudittaa sitä kuin äiti lastaan, ja hyvyys ja hellyys loistaa hänen silmistään.

— Ah, ajattelee karhu, yhtä lempeästi sätelli minua vastaan minun Suleimani katse, mutta minä olin sokea...

Näin kuuluivat ihanat kesäaamut. Tyttönen tuli säännöllisesti kotapuita etsimään ja yhtä säännöllisesti oli hänelle aina taakka valmiina. Taakkain tekijä vain pysyi visusti piilosalla.

— Kuinka milloinkaan rohkenen näyttäytyä hänelle? mietti karhu. Hän juoksisi pakoon niinkuin kaikki toisetkin, jos näkisi pikkuvarpaanikin.

Tyttöä taas vaivasi yhä kasvava uteliaisuus. Kuka mahdokaan olla hänen hyvä apurinsa?

Sattuipa vielä omituinen tapaus. Eräänä päivänä oli sievä karitsa kirmatessaan juossut liian kauvas metsään ja eksynyt sinne. Murhemielin etsi tyttönen sitä myöhään iltaan asti kuitenkin löytämättä. Mutta ihme ja kummal! Aamulla oli karitsa lehmitarhassa. Kuka oli tuonut sen kotiin ja avannut sille veräjän? Raftilla näkyi aivan kuin jonkun suuren eläimen jäljet.

Marjat alkoivat jo kypsyä ahoilla ja metsämailla, ja tyttönen lähti eräänä päivänä mustikoita poimimaan. Sattumalta läheni hän sitä paikkaa, jossa puutaakka aina aamuisin oli valmiina.

Etäältä jo hän näki jonkun suuren, tumman olennon liikuskelevan puiden välissä. Veri tuntui jäähmettyvän hänen

suonissaan ja hän piiloutui pensaan taa. Hän ei ollut milloinkaan nähnyt elävää karhua, mutta kuva hänen aapis-kirjassaan oli juuri tämän näköinen. Päästyään ensi säikäyksestään alkoi hän tarkata karhun hommia.

Mitä hän näki! Peto taitteli kuivuneita oksia ja kepakoita. Se teki taakkaa.

Tuota minun ei tarvitse pelätä, ajatteli tyttö ja astui rohkeasti karhua kohti. Mutta silloin tuli karhun vuoro säikähtää. Minä poloinen, ajatteli se, nyt hän varmaan pinkasee pakoon! Karhu kyyristyi maahan tehden itsensä niin pieneksi kuin saattoi. Se vapisi pelosta ja tuskanhiki valui sen otsasta. Tyttönen tuli aivan sen viereen.

— Älä pelkää, sanoi hän, en minä sinulle pahaa tee. Kiitos kotapuista ja kiitos karitsasta!

Monta murheen kyyneltä oli karhu vuodattanut korpivaelluksensa aikana, mutta nyt hänen silmistään valuiivat viljalti ilonkyyneleitä. Jos hänen luottamuksensa minuun on niin suuri, että hän rohkenee seurata minua kärsimysten luolaan, silloin on varmaan pelastukseni hetki lyönyt, ajatteli karhu.

Niin kävikin. Karhu ryömi luolaa kohti ja tyttönen astui vierellä siitellen takkuista turkkia. Mutta tyttö oli tuskin astunut aukosta sisään, kun kolikko fuola jo muuttui komeaksi linnaksi marmoriseiniseen ja korkeine ikkunoineen. Karhusta ei näkynyt jälkeäkään. Mutta linnassa seisoivat ruusujen keskellä uljas kuninkaanpoika ja ihana kuninkaantytär hänen vierellään.

— Suleima, virkkoi prinssi polvistuen prinsessan eteen, sinä taivaan lähetti! Tähtien tarhoista sinä katsoit minun kurjuuteeni rohkaisten nääntyvää. Sinä pukeusit köyhän lapsen muotoon voidaksesi saattaa minulle takaisin ihmisyyteni ja kuolemattoman sieluni. Suleima, kuinka kiittänen sinua!

Silmät säteillen onnesta vastasi kuninkaantytär: — Kaikkivaltias, joka ei tahdo kenenkään kuolemaa, salli minun tehdä niin. Kiittäkäämme häntä...

Ja he elivät kauvan hurskaina ja onnellisina.

MIKON MIINA.

Kirjoittanut Ruupert Kainulainen. Kuvittanut Hilda Flodin.

Mikon Miinan äiti oli kuollut, isä raajarikko, jolla oli kylän kesken nimenä vain Mieron Mikko.

Kelkoin, pussein kaupungista palaavat he, ilta synkkä jouluaaton, isän ramman tuki tytön käsikynkkä.

Pitkä taival kotimökkiin, jonka kätkee sankka salo, seutuun asumattomaan ei tuika mistään tullen valo.

Ja kun raajarikko uupuu, kelkoin vetää tyttö isää, kääntää katseen taivahalle, huokaa voimillensa lisää...

Pyryttää... Käy verkkaan matka, on kuin kahleet kulun sulkis, mutta vielä hitaampaa ois, Mikkokin jos jalan kulkis...

Huomaa isä olevansa liika taakka, käyntiin pyytää. »Lepää vain!» kuin voimistuen tyttö vastauksen syytää.

On kuin henget olisivat lasta auttanehet työssä, asuntonsa isä, tytär saavuttivat puoliyössä...

Mutta kova onni! poissa kerjuupussi oli, piina siitä suuri, nälissensä ruokailut näet olis Miina...

„Jos sen sudet yöllä ahmii, niin se ainaaksi hukkuu; muuten kirkkomiehet tuo sen...“ Mikko lausui niin ja nukkui.

Aikoi tyttö etsimähän mennä, mutta väsyksissä niinkuin iso, nurkkaan uupui silmät kylpein kyynelissä...

Mutta unen-sinipiäit, niinkuin säälein tyttö-raukkaa, Miinan koppaa korjahaansa sadun tonttu-linnaan laukkaa...

Ja nyt Miina puettuna siistiks sinipiäiks, löytää rohkeasti muiden kera saliin, istuu ruokapöytään.

Siinä kakut kaikenlaiset Miinalle nyt eteen pannaan, ja nyt tyttö hoikkaan mahaan lastaa hunajaa ja mannaa...

Laji yks kun kyllästyttää, toista kohta esiin tuodaan, väliin palan painimeksi simapillein mettä juodaan...

Tonttu-isäntä myös puheen piti siinä, kohdistuivat sanat Miinaan, että silmät ilonkyynelissä uivat:

»Kuuliainen vanhemmilleen Ken on, sekä auttavainen, hyvät henget häntä seuraa, koittaa hälle onni mainen...»

Miina katsoi, ajatteli, kuinka kunnian nyt kukko hälle lauloi, tunsii, että puheen piti Joulukukko.

Kun on syöty, linnan harput helähtävät kaikki soimaan, prinssi-tonttu taitavasti johtaa Miinan karkeloimaan.

Mitäs Miina sitten näkee? Isän kultaistumella! Ja voi kummaa! äitihän se istuu isän vieruksella!

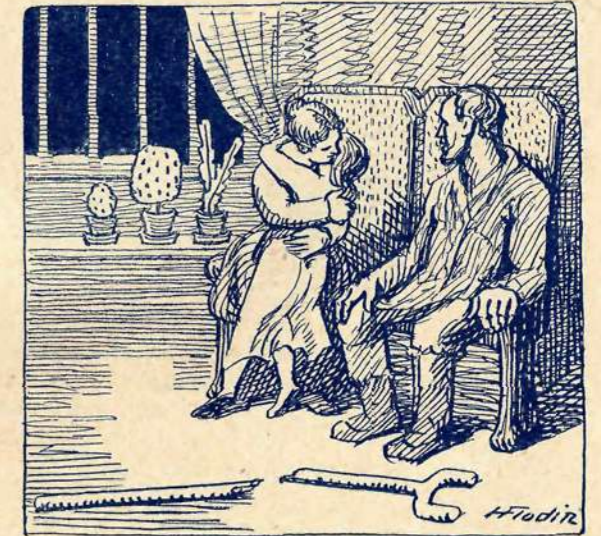
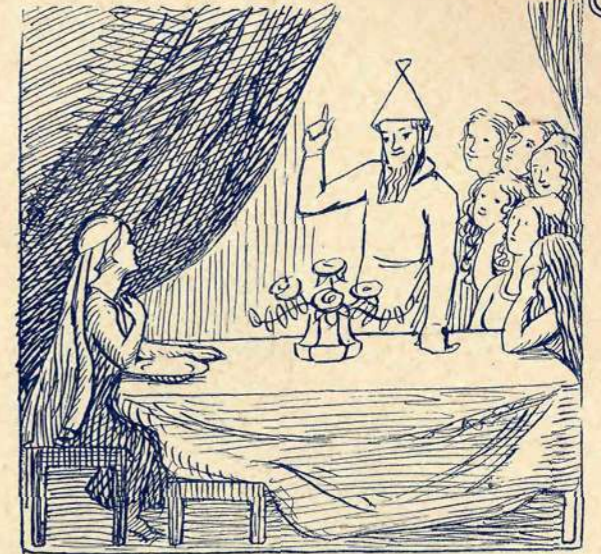
Tontun luota Miina karkaa, emon hellään syliin heittäyty... Äidin armaan suudelmihin Miinan sulot kasvot peitty...

Itkein ilosta nyt Miina herää... »Mitä vainko unta olikin se? Ah, voi mua! Pois on tonttuin valtakunta...»

Mutta kaunist se oli! Kuules, nouse isä-kulta! Kerron...» Mut ei herää isä, Kylm' on hän kuin talven multa...

Jäähtynyt ol' isän sydän illan viiman viilttoon hurjaan... Lautamies nyt kerjuupussin kera astuu majaan kurjaan.

Huomaa olon onnettoman... Loppui Miinan mieron-koulu: Kasvatukseen lautamies otti Miinan... joutui Joulukoulu.

YSTÄVYKSET.

Kirjoittanut Olla Hongisto. Kuvittanut Eva Anttila.

Mies ja hevonen puhasivat Huumonmäessä ylös päästäkseen. Kärkyjen pyörien alle oli mies asettanut pari kiveä, jotta hevonen saisi vähän puhalttaa; ja nyt he siinä keskustelivat keskenään.

»Kyll' on kuuma», sanoi mies.

»On!» pärskäytti hevonen, samalla huiskauttaen häntäänsä sivuilleen paarmoja häätääkseen.

»Eikös panna piippuun tässä levätessä?»

»Joo, se on selvintä», nyökäytti hevonen.

Ukko istuutui kannon nenään maantie-ravin toiselle puolelle, sytytti piippunsa ja alkoi poltella. Hevonen nukahti seisaalleen, mutta häntä yhä valvoi kilpaa paarmojen kanssa.

Päivä paahtoi.

Siinä tupakoidessa oli miehellä hyvää aikaa ajatella yhtä ja toista. Ja sehän se heti ensiksi johtui mieleen, mikä jo monta kertaa ennenkin: vanhuus ja voimattomuus. Eihän hän sitä muuten ehkä olisi huomannutkaan, mutta kun se tuo Pollekin oli jo vanha ja voimaton, niin siitähän sen näki kuin peilistä — oman kuvansa. Mutta mitenkäs, jos ei tuota peiliä olisi! Silloin ei hän kuvaansa näkisikään; mutta tämä merkitsi ukon mielestä samaa kuin kuolema. Jos Polle kuolisi, niin hänkin kuolisi; siihen johtuivat hänen ajatuksensa nyt, niinkuin olivat jo monta kertaa ennenkin johtuneet.

Polle näkyi heräävän. Sekin oli hautonut samaa asiaa: vanhuutta ja voimattomuutta.

Mutta ei se mielestään olisi siitä ollut milläänkään, ehkäpä ei sitä huomannutkaan, jollei tuo ukko raihnaisuudessaan olisi ollut aivan kuin peilinä hänen edessään; siitähän näki kuin oman kuvansa. — Mutta olihan se tuo ukko kuitenkin hyvä ukko, niin että ilman sitä ei voisi toimeen tullakaan. Polle ei ymmärtänyt, mitä kuolema merkitsee, mutta jos se olisi sen ymmärtänyt, olisi sen ajatus siitä varmasti kulkenut samoja suuntia kuin ukonkin.

Nyt se hörästi korviaan ja kääntyi ukkoon katsomaan. — Olisikin ollut mahdotonta, että he olisivat voineet olla eri mieltä tässä asiassa.

Nyt kuuli ukkokin, mille Polle jo äsken oli korviaan höristänyt. Jäleltäpäin tuntui tulevan joku hevostmies, ehkäpä parikin. Ei niitä vielä näkynyt mutkassa.

»Kuule, Polle, nyt meidän täytyy heti päästä mäen päälle, ymmärrähän!» suhahti ukko ylös kavahtaen. Samassa Polle jo oli jännittynyt ponnistukseen ja veti voimainsa takaa. Kuorma lähtikin nousemaan mäkeä ylös. Ukko huuteli kehotushuutoja. —

Tulijat näkyivät tien mutkassa.

Mutta jyväkuorma oli liian raskas tahi mäki liian jyrkkä: täytyi taas pysähtyä puhaltamaan. Molempia raukaksi hirveästi; töintuskin jaksoi estää kuormaa takaisinpäin vierimästä. Selkää pakotti, rintaa ahdisti, mieltä kirveli. — Takapäin kuuluivat jo tulijoiden pilkkasanat.

»Eipäs ole tämä mäki noita varten luotu; tahi eivät nuo tätä mäkeä varten!» Ja sitten taas sama ääni: »On reipas koni nuorella miehellä!» —

Ukko ei löytänyt kiveäkään, että olisi sen pyörän alle työntänyt; hän oli kokonaan hätään-

tnyt ja tuskissaan, niinkuin Pollekin. — He vihasivat noita häpeämättömiä, jotka juuri tulivat kohdalle. Kaksi niitä oli. Mitä lienevät olleet hiekanvetäjiä, jotka tyhjine kärryineen palasivat uutta kuormaa hakemaan. Molemmat istuivat etumaisen hevosen rattailla; jälkimäinen tuli perässä omia aikojaan. — Kelpasikin niiden irvistellä.

»Soo — oh, nuori mies, etkös nytkin tarvitsisi eukon apua! Mutta mistäpä sen nyt ottaa!»

Ukko sähähti, ja Polle luimisti korviaan.

»No, koska meidän läsnäolomme näyttää teitä niin erinomaisesti huvittavan, niin auttakaamme lähimmäistämme elämän polulla!» virkkoi tähän saakka puhumattomana ollut hiekanvetäjä, nähtävästi jäljitellen jonkun toisen sanoja, koskapa toveri rattailta hypätessään sille nauraa hohotti. — Toinenkin tuli muka auttamaan. Mutta kun Polle viimeiset voimansa ponnistaen potkaisi tuikeasti heitä kohti, ja ukko kaikesta päättäen aikoi myöskin asettua vastarintaan, niin palasivat miehet rattailleen ja läksivät edelleen.

»Taitaisitpa sinäkin potkaista, niinkuin orhisikin», huusivat he ukolle, jolla tosiaankin oli sellainen sävy katseessaan.

Hävitessään mäen taakse huusivat hiekanvetäjät vielä: »Riisu valjasita, ehkä se sitten jaksaa mäen päälle kiivetä!»

Ukko ja Polle olivat kuin tyrmistyksissään kärsitystä pilkasta ja häpeästä. Löydettyään vihdoinkin kiven pyörän alle ja sitä hyvin kauan sinne soviteltuansa tuli ukko Pollea hyväilemään: »Polle parka, nyt meitä ei lykästännyt.»

Polle laski väsyneen päänsä hänen olalleen.

»Kuule Polle, ei olla tästä millämmekään; mitä lienevät olleet koko lurjukset. Kummakos tuo nyt on tyhjillä kärryillä noin mennä; eihän se ole ihme eikä mikään. Älä sinä usko niiden puheita. — Kyllä me tästä ylös päästään.»

Ukko riisui Pollen ja kävi sitä sitten läheisestä lähteestä juottamassa, päästäen sen senjälkeen ahteen alla olevalle aholle murkinoimaan. Siellä

eivät paarmatkaan enää niin pahasti ahdistelleet, kun sattui tuuli siellä löyhyttelemään.

Itse istuutui Ukko katveikkoon eväitään maistelemaan, sillä olikin jo keskipäivä.

Voi vanhuutta ja voimattomuutta! Polle tulla laahusti hänen luokseen ja hamuili leipäpalasta hänen kädestään. Molemmat katsoivat surullisesti toisiansa. Heidän ajatuksensa aivan kuin risteilivät ilmassa heidän välillään: Miksi emme aina pysy nuorina; miksi voimamme vähenevät; miksi meitä siitä pilkataan! — Kyyneleitä kihosi kummankin vanhuksen silmiin. Polle laski päänsä ukon olalle ja itki siinä. Lähistöllä kuului peipposen liverrys koivun latvasta, ja toinen vastasi siihen maantien takaa.

Kuinka kauan he siinä lienevät olleetkaan, mutta aurinko oli jo hyvin alhaalla, kun ukko hiljaa nousi ylös, asteli tielle ja meni kärryjen luo. Polle seurasi hänen kietereillään, aina joskus nykäisten hänen olkapäätään turvallaan. — He tutkivat yhdessä asiata, katselivat kuormaa joka puolelta. — Sitten ukko meni ja otti yhden jyväsäkin selkäänsä. Paljon se painoi, mutta nousihan se sentään. Hän kantaa laahasi sen mäen päälle ja laski sen siellä maahan. — Polle jäi kärryjen tykö miettimään.

Kun ukko palasi, veti Polle hampaillaan toisen säkin kuormasta esille. Ukko kantoi senkin mäen päälle. Ja samaten tekivät he yhdessä vielä parille säkille. — Sitten Polle, arvelleen, että kyllä hän nyt jo jaksaa, meni aisoihin. — Ukko valjasti sen niihin. — Ja niinhän olikin kuten Polle oli arvellut: Kuorma nousi kuin nousikin mäen päälle. — Siellä odottamassa olevat säkit taas sitten kuormaan — ja eteenpäin jälleen. Kaikki meni reippaasti. —

Ukko käveli Pollen rinnalla nostaen käsivartensa sen harjalle.

Oli niin vilpoista kulkea alamäkeä. — Molemmat vanhukset olivat vaiti. Tuntui vaan niin onnelliselta kummastakin, kun he näin saivat yhdessä vaeltaa: Oli niin tyyntä ja rauhallista kaikki.

»— alkoi Jouko kiivetä vuorta ylös.

(Jatkoa 4 lehden takaa.)

sanojaan, vaan jatkoi työtänsä, ja Jouko ratsasti harmistuneena pois.

Hänen ylpeä mielensä kihui vihasta veljensä alennustilan takia, ja hän kannusti juoksijaansa niin kiivaasti, että se nousi pystyyn takajaloilleen ja sitten kiidätti hänet hurjaa vauhtia metsän läpi.

Hän samoili ratsullaan kuusien välitse, joiden oksat loivä häntä kasvoin, honkien alitse, joiden korkeat rungot muistuttivat suuren kirkon pylväsriivejä ja joiden pelkkä näkeminen oli omiansa herättämään raudanraskaita ajatuksia ja suruvoittoisia tunnelmia. Viimein metsä harveni. Sen takaa aukeni hurmaavan kaunis maisema, jota pohjoisessa raiotti vuori, jonka huippu loisti ikuisen lumen peitossa.

Sinne ohjasi prinssi Jouko juoksijaansa. Vuoren huipulla hän näki istumassa lumineidon, jonka kädessä oli pelkistä timanteista tehty kimalteleva kruunu.

»Tule!» sanoi lumineito ja hänen äänensä kaikui kuin talventuuli puhaltaessaan lumisen kentän yli joko hiljaisena soittona suhisten tahi ulvoen ja hujeltaen hurjana myrskynä. »Tule, ja kruunu on sinun! Tule, sinä ansaitset sen! Tule; se ei voi kellekään sopia paremmin kuin sinulle!»

Prinssi Jouko ajoi nelistäen vuoren juurelle ja sen ensimmäistä loivaa rinnettä ylös. Maa oli siellä vihreätä ja viljeltyä. Viljapellot lainehtivat vienossa tuulessa niittyjen kukat loistivat ja tuoksuivat, ja pieniä iloisia lapsia leikki niiden keskellä. Mutta hänen katseensa oli kiinnitettyä kruunuun, joka kimalteli korkealla vuorenhuipulla ja mielipuolen tavoin kiiti hän eteenpäin tallaten maahan peltojen viljan ja niittyjen kukat, väistämättä edes pieniä, leikkiviä lapsiakaan.

Vuoren loiva rinne jyrkkeni jyrkkenemistään, mutta hän vain ajoi ylöspäin, kunnes hevonen viimein kaatui katkaisen jalkansa. Kiinnittämättä siihen minkäänlaista huomiota, alkoi Jouko kiivetä vuorta ylös. Hän saavutti vihdoin lumiseudun, ja siellä muuttui polku niin liukkaaksi, että hänen

»— katseli kaihovin silmin länsitaivasta».

täytyi käsin tarttua jään halkeamiin, joiden terävät reunat repivät hänen sormensa verille. Mutta hän ei sitäkään huomannut; koko hänen sielunsa oli kiintynyt kruunuun, jonka näki ylhäällä kimaltelevan.

Vihdoin hän pääsi perille, ja lumineito kruunasi hänet jäätimanteista kimmeltävällä kruunulla, samalla, jolla oli hänet luoksensa vietellyt. Jouko istuutui vuoren korkeimmalle huipulle ja katseli ympärilleen. Maa näytti niin kaukaiselta hänen alapuolellaan, ja ihmiset näyttivät pieniltä kuin itikat. Hän itse, hän yksin oli suuri.

Hän ei kuitenkaan, ollessaan erossa ihmisistä, voinut välttää yksinäisyyden kalvavaa tunnetta. Ja sitäpaitsi oli niin kylmä! — Mutta hetken kuluttua hän ei enää tuntuukaan kylmyyttä, sillä vähitellen jäättyi hänessä kaikki, mikä oli lämmintä, ja kun vihdoin hänen sydämensäkin jäättyi, katosi myöskin se katkeruuden tunne, joka oli johtunut yksinäisyydestä.

Kuningas Ilvaalla oli enää vain nuorin poikansa Lemma aljellä.

Tämä oli samoin kuin veljensäkin rohkea ja uljas nuorukainen. Hän paho halusta saada lähteä maailmaan etsimään haltiattarien linnaa. Mutta hän vaikenä eikä pyytänyt matkalupaa; hän ei hentonut hyljätä vanhaa isäänsä.

Eräänä iltana auringonlaskun aikaan istui vanha kuningas surullisena pää käteen nojattuna linnan suuressa salissa, jonka ikkunat olivat länteen päin. Lemma seisoi lähellä ikkunalautaan nojaten ja katseli kaihoavin silmin purppuranpunaista länsitaivasta.

Kuningas kohotti katseensa ja huomasi Lemman surullisen ilmeen.

»Poikani!» sanoi hän.

Prinssi heräsi haaveistaan ja meni isärsä luo.

»Poikani», jatkoi vanha kuningas, hetken äänettömänä hänen ohitsensa kirkkaalle taivaalle tuijotettuaan, »rakas poikani, luen toivomuksesi kasvoistasi. Kuten kunnan poika ainakin, olet jäänyt minun luokseni, ettei minun olisi tarvinnut kadottaa viimeistä lastani. Sangen raskaalta tuntuukin erota myöskin sinusta, mutta en missään tapauksessa tahdo estää sinua onneasi tavoittamasta. Lähde siis huomenna matkaan! Siunaukseni seuraa mukana.»

Niin puhui vanha kuningas, lasi siunaavasti kätensä Lemman vaaleakiharaiselle päälle ja suuteli hänen korkeata, puhdasta otsaansa.

Seuraavana aamuna hyppäsi Lemma maidonvalkean

»Lemman kruunattiin juhlallisesti —».

orhinsa selkään ja lähti maailmaan etsimään onneansa. Hänen matkansa vei samojen seutujen läpi, joita veljetkin olivat kulkeneet. Ja niin kohtasi hän eräänä väivänä suloiset keijukaiset, jotka kerran olivat vietelleet hänen veljensä Allarin oikealta tieltä. Nytkin ne pyytelivät, viittoilivat ja hymyilivät niin kiihoittavan hellästi. Mutta turhaan. Lemma ajatteli vain kaukaista haltiattarien linnaa ja käänsi keijukaisille selkensä ratsastaen tiehensä. Yhtä vähän viekoitteli tonttujen kulta hänen mieltänsä, se ei voinut saada häntä unhoittamaan suurempia aarteita, joita hän oli lähtenyt tavoittamaan. Hän ratsasti surullisena pois. Kaksi veljeänsä hän oli jo kohdannut, mutta miten muuttuneinal Missähän mahtoi olla kolmas? Ja minkälainen oli hänen kohtalonsa?

Prinssi ajoi eteenpäin, kunnes hän eräänä päivänä näki korkean vuoren. Sen ylimmällä huipulla istui olento, jonka hän viimein tunsi Jouko veljeksensä. Lemma huusi hänelle, mutta veli istui suorana kuin jääpatsas; hänen sydämensä oli jo kokonaan jähmettynyt, hän ei enää voinut kuulla toisen ihmisen ääntä.

Raskain sydämin jalkoi Lemma matkaansa.

Kauan hänen vaelluksensa kestitkin. Toisinaan kulki hän erämaita, joita ihmisjalka ei vielä koskaan ollut tallannut eikä ihmiskäsi koskettanut, toisinaan taas vuorisilla seuduilla huimaavain kullujen partaalla, joilla tuskin löytyi sijaa hevosen kaviolle. Joskus hänen oli pyrittävä yli vuolaiden virtojen, jotka joka hetki olivat hänet niellä ratsuineen päivineen.

Mutta eräänä iltana, heti auringonlaskun jälkeen havaitsi hän kaukana lännessä, samoilla paikoilla, jonne aurinko oli laskeunut, loistavan näyn. Tapahtuiko suuri ihme? Nousiko aurinko jälleen taivaalle? Eih! Muutaman hetken ratsastuksen jälkeen näki Lemma edessään jättiläiskokoisen roivion. Hän ajoi lähemmäksi ja huomasi silloin, että liekit kohosivat taivasta kohden laajana ympyränä, jonka keskeltä loistivat hohtavanvalkoisen linnan muurit.

Se on varmasti haltiattarien linna, ajatteli Lemma ja hänen sydämensä sykki riemusta; olihan hän viimeinkin saavuttanut matkansa pää-

»sulkee hänet syliinsä».

»— syöksyi hän liekkeihin.»

maalin. Mutta hetkistä myöhemmin hän kauhistui liekkejä, jotka muurin tavoin ympäröivät linnaa.

Hän peräytti ratsunsa, lähteäkseen pois ja kiristi jo toista ohjasta. Mutta silloin kuuli hän povestaan äänen, joka toisti sanoja, jotka isä oli lausunut poikansa lähtiessä maailmalle:

»Älä koskaan, pelastaaksesi elämäsi, uhraa sitä, joka elämälle arvon antaa!»

Lemman häpesi, että oli hetkenkään epäillyt, mitä hänen olisi tehtävä. Tarttuen molemmiin käsiin äitivainajansa viimeiseen lahjaan, kaulassaan riippuvaan kultaiseen ristiin, syöksyi hän liekkeihin.

Ne loimusivat hänen päänsä ylitse. Hän näki ainoastaan liekkejä ja taas liekkejä. Hän kuuli kuin unessa epäselvää suhinää, tunsi tuskaa, suurta kuin kuolemankammo — ja sitten hän oli liekeistä vapautunut. Hänen pitkät, vaaleat kiharansa olivat kärventyneet ja kuumuus oli polttanut hänen heleät kasvonsa ruskeiksi. Mutta hän oli sittenkin päässyt läpi.

Hänen edessään seiso lumihöhtöinen linna, jonka portit aukesivat hänen lähestyessään niitä. Prinssi Lemma ratsasti sisään, laskeutui ratsultaan, nousi portaita ylös ja astui vii-

meini loistavaan saliin. Viisi suloisinta haltiattaria istui siellä valtaistuimellaan. Kesellä oli Totuuden haltiatar auringon kullalta kimaltelevassa puvussa, hänen oikealla ja vasemmalla puolellaan istuivat valkeaan puettu Puh-tauden haltiatar ja taivaansiniseen vaippaan verhoutunut Laupeuden haltiatar. Ja näiden vieressä istui Nöyryyden haltiatar vaaleanvihreässä ja Rohkeuden haltiatar purpuranpunaisessa puvussa.

Pöydällä salin keskellä oli kultainen kruunu.

Kun Lemma astui sisään, nousivat kaikki haltiattaret seisomaan ja tervehtivät häntä iloiten. He iloitsivat siitä, että vihdoinkin saivat nähdä nuorukaisen, joka oli voittanut kiusaukset ja vaarat, jotka kohtasivat häntä päämaaliin pyrkiessään.

Lemma kruunattiin juhlallisesti isänsä seuraajaksi.

Hyvästelttyään hyviä haltiattaria, läksi prinssi paluumatkalle isänsä luo.

Tulen läpi oli hänen nytkin mentävä. Mutta sitten hän ratsasti haltiattarien neuvomaa, suorinta tietä omaan maahansa, ja pian näki hän edessään isänsä linnan muurit.

Vanha kuningas Ilvas istuu parhaillaan linnansa suuressa salissa ja odottelevin silmäyksin katselee laskevaa aurinkoa, antaen ajatustensa kiittää rakkaimman poikansa luo, josta hän ei tiedä missä tämä parhaillaan liikkunee.

Hän nojaa päänsä käteen ja sulkee silmänsä. Mutta hän kavahtaa pystyyn, kun ovi aukenee.

Häntä vastaan kiiruhtaa hänen lempilapsensa. Vanha kuningas näkee hänen kasvoistaan, että hänen matkansa on johtanut maaliin ja ylenpalttisen riemun vallassa sulkee hän hänet syliinsä.

S O T A O R P O .

Kirjoittanut *Hanna Järvi*. Kuvittanut *Eva Anttila*.

Antti istui tuvan leveällä penkillä nojaten kyynärpäitään akkunaan. Lyhyt joulunaikuinen päivä hämärti jo ulkonakin, josta poika näytti etsivän jotain valoisampaa ajatusaihetta. Hän oli terve, punaposkinen ja hyvin vilkas poika. Tällainen hiljainen, vanhojen ilmisten asuma talo tuntui hänestä kuolettavan ikävältä. Arkipäivät menivät jokuinkin, kun oli työtä ja puuhaa, väkeäkin oli enemmän torpparien työssä käydessä. Mutta pyhäpäivät, sellaiset kuin tämäkin — niille ei tahtonut loppua löytyä. Silloin hiipi mieleen sanomaton ikävä.

Antti Toivonen oli ollut Honkilahten talossa vasta vajaan vuoden. Keväällä, koulun vielä kestäessä, oli hän saanut lähteä toisten samassa asemassa olevien lasten mukaan. Synnyinseudultaan, Savon ja Karjalan rajamailta, tuotiin hänet tänne Hämeeseen, Honkilahteen.

He kaikki, joita silloin kuljetettiin, olivat sotaorpoja; heille ei kotiseudulla ollut ruokaa, eikä vaatteita.

Hän muisti kuin eilispäivän sen kotoalähtöpäivän ja Honkilahten tulon.

Ensin hyvästijättö äidille, joka itki ja siunasi syleillesään esikoistaan, sitten ero sisarista, kahdesta kolmivuotiaasta työstä. Ah, Antti luuli, ettei hän voi elää ilman heidän iloaan — niin suuri oli tuska pienessä rinnassa.

— Sen talon nimi on Honkilahti. Siellä on hevosia ja lehmiä, saat vankasti ruokaa, lämpimät vaatteet ja saat

— poika näytti etsivän jotakin valoisampaa ajatusaihetta.

»Hei, nuori mies, onko isäntä kotona?»

ajaa hevosella, jutteli saattomies Antille koettaen lohdutella itse kutakin.

Kun sitten oltiin perillä, ja saattomies jätti Antin naisten vieraiden ihmisten pariin, tuntui kuin olisi häneltä viimeinen side kaukaiseen kotiseutuun katkaistu, ja hänen mieleensä tuli pieni puunvesa, jonka hän oli kesällä riuhtaissut irti maasta ja viskannut korkealle kivelle.

Hän itse oli nyt tuo irti kiskaistu juureton puu, ja hän tiesi, miten puulle oli käynyt korkealla kivellä.

Honkilahdessa oli todellakin ruokaa yltäkyllin Antti Toivosellekin. Hän sai astua väen mukana pöydän latvalle, sai syödä kyllikseen, ja talon poikavainaan vaatteita annettiin hänen päällensä.

— Antti Toivonen pääsi parhaaseen taloon, niin kertoi saattaja; ei näyttänyt puutesitä taloa ahdistavan, ei millään puolin.

Kun äiti kirjoitti Antille, kertoi hän tämän ja sanoi sen olevan lohdutuksenaan, kun ikävä ja suru mieleen pyrkivät. Kotipuolella oli ruuasta puute, sisaret söivät usein vain perunoita nälkäiseen vatsaan, eikä ollut niitäkään aina.

Antti suri ja häpesi, kun tämän tiedon luki. Hänellä oli kaikkea tarpeeksi, mutta sittenkin hän ikävöi ja toivoi kotiin.

Antille oli laitettu huolellisesti vuode tuvan penkin päähän rengin sängyn lähelle. Siihen hän kävi nukkumaan, kun ilta tuli ja muutkin panivat maata. Aamulla hän heräsi ajelematta, nousi ja pukeutui kenenkään kaskemättä tai kieltämättä.

Näinä ilta- ja aamuhetkinä murhe eniten viilsi Antin sydäntä. Nämä vieraat ihmiset olivat avanneet rikkaan kotinsa ovet antaakseen pienelle sota-orvolle leivän, mutta ei muuta kuin leivän. Antti ei ymmärtänyt eikä olisi osannut sanoakaan, mitä hän tunsii. Kotona äidin luona ollesaan hän oli puhelias ja iloinen; vielä myöhään illalla, kun siskoparin pääät olivat jo rinnatusten ja uni oli vaiennut heidät, keskustelivat äiti ja Antti vakavistakin asioista.

Ja vakavia asioita oli tullut isän mentyä hyvin paljon. Lopulta oli äiti sanonut: Nuku lapseni, jätämme asian Jumalan haltuun. Hän kasvattaa kyllä sinusta miehen. Sitten äidin käs laskutui pojan otsalle ja silitti hiuksia hiljalleen.

Honkilahdessa ei puhuttu paljoa. Isäntä ja emäntä määräsivät töiden kulun, miehet juttelivat töissään ja ruokailkoina aivan yleisiä asioita; illoin vetäytyi kukin vuoteelle. Elämä tässä rikkaassa talossa oli niin perin toisenlaista kuin köyhän perheen asuinmajassa. Mutta Antti olisi mukautunut uusiin oloihin hyvinkin pian, jos olisi saanut olla avomieliäinen, puhua, mitä ajatteli. —

Kun Antti jälleen tähysteli akkunasta, ajoi pihaan muudan mies, hypähti reestä, vilkasi akkunaan ja aivan kuin viittasi Anttia tulemaan.

— Hei, nuori mies, onko isäntä kotona?

— On, sopersi Antti vastaukseksi jääden portaan lähelle seisomaan.

Samassa tulivat isäntä ja emäntäkin vierasta vastaan. Hän oli emännän veli, hiukan jo harmaapäinen mies. Hänet pyydettiin salipuolelle, ja Antti luuli, ettei hän enää joudu sen läheisempään yhteyteen vieraan kanssa, ja hän tunsii melkein pettymystä.

Koska oli sunnuntai-ilta oli renki kylillä, ja Antti jäi yksin tupaan. Hän kävi ajoissa vuoteelleen toivoen nukkuvansa pian, ettei yksinäisyyden kolkkaus alkaisi vaivata.

Uni ei tullut, mutta muistot tulivat ja ikävä. Vieraskävi eteisessä ja kuuli nyyhkeen tuvasta. Se oli hiljaista ja hillittyä, mutta hän arvasi sen itkuksi. Tupaan tultuaan kuuli hän sen tulevan Antti vuoteelta, mutta sitten Antin teeskenteli nukkuvansa. Nyyhkytys ei kuitenkaan pysähtynyt ponnistamalla, vaan ilmaisi itkijän.

— Mikä sinulla on? kysyi vieras ja lasi kätensä pojan hiuksille.

Hetkiseen ei kuulunut vastausta, mutta Antin sydämeen virtasi jälleen samanlainen tunne kuin vieraan pihaan tullessa ja hänelle viitatessa.

— Pelkäätkö sinä? uudisti kysyjä pitäen yhä kättään pojan hiuksilla.

— En. Minulla on ikävä, kuiskasi Antti tietämättä itsekään, kuinka hän saattoi sen sanoa, ensi kerran koko Honkilahdessa olonsa aikana. Häntä hämmästytti avomielisyytensä, mutta hän ei voinut olla puhumatta, kun vieraan käsi hiveli hänen otsaansa ja ystävällinen ääni kyseli osanottavasti.

— Te, te olette kuin äiti, niin hänkin silitti minun päätäni iltasilla, sanoi Antti lopuksi.

— Minä ymmärrän sinua, lapsi, vastasi vieras. Sisareni on kovia kokenut ihminen; häneltä on kuollut viisi lasta, viimeksi sinun kokoisesi poika, eikö hän ole siitä maininnut?

— Ei — ei!

— Hänen emät lapsensa ovat menneet, hän ei voi rakastaa muiden lapsia, puhui vieras enemmän itselleen kuin pojalle. Nuku nyt rauhassa, lapsukainen, jätämme asian Jumalan haltuun, lausui hän lopuksi.

— Niinhän äitikin sanoi, virkkoi Antti, otti vieraan käden ja painoi sen hyväillen poskeaan vasten.

Sydämessä tuntui lämpimältä.

Sunnuntaiyön mentyä oli Antti reipas kuin jonkin uudistavan voiman vaikutuksesta. Kun vieras sitten kysyi häneltä, haluaisiko hän lähteä mukaan heidän kotiinsa, vastasi hän heti: Kyllä.

— Odotahan, niin kysyn isäntäväkesi mielipidettä, vastattiin hänelle jälleen; mutta hän ei siitä tullut murheelliseksi, sillä edellisen illan siunaus kirkasti vielä hänen mieltään.

Vieras puhui heti sisarelleen ja Honkilahden isännälle pyydellen Anttia matkatoverikseen ja kotiinsa joulunpyhiksi.

Emäntä vastasi miltei ihmetellen:

— Eikö noita ole jo itselläsi kylliksi teuhaamaan, kun tuon vielä tahdot.

— Vihtori poikani on hänen kokoisensa. Heillä olisi hauskaa painiskella. Tuo poika onkin niin terve ja sukela, ettehan pyhien aikana häntä välttämättä tarvitse . . .

— Mitäs me hänellä pyhinä enempää kuin arkenakaan juuri . . . Tuli otettua leivän ääreen, selitti isäntä.

— Onhan hän saanut muutakin, Veikko-vainaan puvunkin . . .

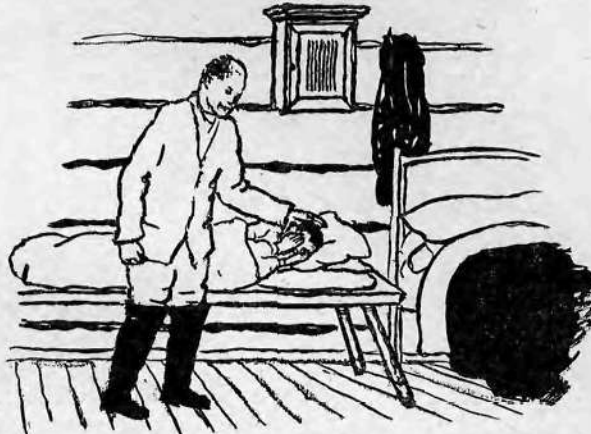
Emäntä tunsii tarkemmin veljensä ja lienee tuntenut hiukan soimausta rinnassaan siitä, ettei ollut pojasta sen enempää välittänyt.

— Niin, niin, myönsi veli menessään Anttia tapaamaan. Sinä saat lähteä, eivät pyhien aikana sinua täällä suuresti kaipaa, jatkoi hän Antille.

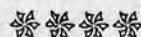
Onnen aurinko valaisi Antin mieltä. Hän juoksi reelle, taputti hevosta kaulaan ja selkään, painoi poskensa sen päähän. Hän tuhlaamalla tuhlassi hyvyttä hevoselle odotetaan vieraan joutumista.

Antti Toivonen oli värissyt yksinäisyyden ja ikävän painostuksesta. Oli kuin olisi ollut ainainen kela syyspäivä, kylmä ja sumuinen, jolloin ei aurinkoa näe edes vilahduksesta. Sitten oli tullut pisara rakkautta, hiukan hellyyttä ja se kykeni kultaamaan elämän.

— Joului, joului, toisti hän itsekseen. Se valtasi hänen mielikuvituksensa, se karkoitti kaiken surun. Hän ei tiennyt, minkälainen hänen joulunsa tuli olemaan, mutta vieras oli tuonut auringon valoa hänen syksyiseen yöhönsä, hän oli saanut jo säteen joululooja ja se teki hänet onnelliseksi.

»Mikä sinulla on? kysyi vieras ja lasi kätensä pojan hiuksille».

KELKKAMÄESSÄ

Kirjottanut Larin-Kyösti. Kuvittanut Karin Hildén.

Huu, hei, sitä vauhtia virmaa,
lumi sinkoo ja silmihin lentää,
pojat kannaksilla ne kirmaa,
tämä vasta on hauskaa sentään!

Vesikelkassa tyttöset tirskuu,
ne huutaa, nauraa ja pelkää,
jalas käännteessä kiljuu ja kirskuu
alas keskelle lahdenselkää.

Ylös taas pojat kelkkaa kiskoo,
ja tyttöjen posket hohtaa,
lumipalloja poiķaset viskoo,
sotasille ne joukkoja johtaa.

Mäen päälläpä kelkkoja kiittää!
Kuka ryntäillä, rähmällä ohjaa,
sydänjuuria vihloo ja viiltää,
mäen alta ei näy kuin pohjaa.

Kuin taivaasta lasku nyt luistaa,
oi, kuinka se huumaa ja huimaa,
pojat hyppyrät suksilla suistaa,
ja tuuli on vinkuvan tuimaa.

Ohi kirkontornit kiittää,
talot seisovat niinkuin päällään,
alas laaksoon liukuen liittää
taas kelkka, on lahdenselkään.

Huu, hei, taas vauhtia virmaa,
reki kaatui, no ei sitä surra,
tytöt riemusta kilvan kirmaa,
pojat huutaa, hihkuu ja hurraa!

SININEN VIRTA.

Kirj. Alfr. Saukkonen. Kuvittanut Airi Pellinen.

Lasna ammoin uneksin ma
järvenselän virran vuoksi,
jossa sinilaineet kilpaa
kaukaisuutta kohti juoksi.

Kiersi hieno hiekkaranta
sinivirran tätä puolta,
näkyi silmään sankka metsä
virran takapuolta tuolta.

Tällä puolen seisoi koti,
koiout pihanurmikolla . . .
Niinkuin satupalatsissa
oli ilo siellä olla.

Näkyi silmään isä, äiti,
rannan rakkaat kaarnalaivat.
Ah, niin kovin koski tuntoon
polun vieraan vilut, vaivat!

Ja niin kerran: paistoi päivä,
ehdittyään elokuuhun,
kun jo laiva salaa saapui
sinivirran salmen suuhun . . .

Sinivirran veessä usein
seisoimme me avosäärin,
kaarnalaivain kuninkaina
miilustaen mielin-määrin.

Käytiin kaupat, suuret sodat,
tehtiin rauhat rakkahasti:
lyötiin lujaan veljeskättä,
jakain tasan voitto-lasti . . .

Rannan ruohon siimeksessä
sitten kala-onnet koimme,
monen monet kantamukset
kotiin Ahdin lahjaa toimme.

Avosylin vanhan kodin
vanhemmat — nyt harmaahapset,
otti vastaan salaa tulleet,
sotiin väsynehet lapset. —

Suuri sinivirran voima
elon erehdyksen vuoksi
jälkeen jäi, niin nöyrtyi lapset,
sitä etsimähän juoksi.

Oli rakas äiti, isä,
yhtä rakas ktsaveikko.
Sitä jokahinen nosti,
kuka kilpaan oli heikko . . .

Sinivirran vuota sitten
laski laiva muille maille.
Koti koiuinensa kaihoon
jäi ja armaitansa vaille. —

Siellä kaukomailla kaikki
soreat ne joutui sotiin —
Silloin mieli varkain lensi
sinivirran vanhaan kotiin.

Ihanampaa kesäyötä ei enää voi ajatella. Laaksoissa leijaili valkea usva, mutta kaukaiset kukkulat olivat pukeutuneet hienoon, siniseen hämärvaippaan. Taivas oli tummana vai-punut ijäisyysunelmiin, ainoas-taan pohjan rannalla välkkyi kirkas valovyö.

Nousiaisten vanha pappi, isä Pietari, kopeloi sauvansa pirtin nurkasta ja astui vaival-loisesti korkean kynnyksen yli pihalle. Oi, hän ei voinut nuk-kua tänä yönä, ei voinut. Huo-menna oli se suuri päivä, vuos-kymmeniä vuoteltu, kaivattu. — Vanha pappi kääntyi kul-kemaan kohti kirkkoa, joka sijaitsi kivenheiton päässä hänen asunnostaan Toposista. Lumivalkeina aaltoilivat hiukset harteilla, kun hän hiljaa sauvansa varassa astui tietään. Mutta kohta hän py-sähtyi. Kumara vartalo suoristui ja sanoin kertomaton riemu täytti hänen mielensä. Siinä seiso i hänen edessään Nousiaisten kirkkirkko valmiina. Niin valmiina! Eilen nostettiin risti harjalle! Oi, kuka uskoisi! Muisti hän ajan toisen. Vuosikymmeniä on siitä, kun hän nuoruutensa parhaissa voimissa palasi Auran rantamilta piispa Henrikin kera ja löysi täältä kirkkonsa savuavat rauniot — Lalli oli polttanut. Polttakootpas pakanat vielä — kivi ei pala, ei pala! Ja huomenna siirretään pyhän piispan ruumis Toposten aitasta kirkkoon! Oi, Ave Maria, ole ikuisesti ylistetty, että annoit silmiäni nähdä tämän pyhän päivän! — Oli sekin hetki, kun piispa Henrikin ruumis tuotiin Köyliöstä tänne.

Vanha pappi

Historiallinen kertomus V.

Kirj. Hilda Huntuwort. Kuvittanut A. Halonen.

— Lalli oli surmanut. Ei sitä hevini unohda! Ja monta kau-hunhetkeä oli sittemmin tullut. Ihme, että hän, Pietari oli sääs-tyntynyt kaikkesta! Pyhä Neitsyt on varjellut. Karjalaiset raas-toivat täältä Rodullin, sur-mansa sai Folkvino. Monet joukot ovat ryöstäneet, raasta-neet vallankin Auran rantoja. Keskeneräinen oli Rantämäen kirkkokin vielä, vaikka oli alo-tettu samaan aikaan kuin Nou-siaisten. Niin, niin, ihmeelli-sesti on Pyhä Neitsyt minua varjellut! Ja huomenna sit-ten on se suuri päivä! Kunpa kaikki vain hyvin kävisi! Ker-tovat, että sillä korven tietä-

jällä on taas pahoja aikeita mielessään. No olkoon! Pyhä Neitsyt suo varjeluksensa! —

Vanhus alkoi taas astua. Siinä jo seiso i kirkon seinä-mällä. Hän kosketti seinäkiviä kuin hyväillen. Valmis on, valmis on! Hänen katseensa siirtyi muutaman askeleen pää-hän kahteen jyrkävään honkaan. Niitten välissä ylhäällä riip-pui jotakin. Vanha pappi pyyhkäisi silmiään. Sitten hän huokasi: »Oi, Pyhä Neitsyt, sinä olet sentään ihmeellinen! Mitä kaikkea voitkaan! Eilen puolenpäivän aikaan laskee Voiolan kauppauisko kirkkorantaan ja tuo tullessaan suu-ren kirkonkellon, ensimmäisen Suomeen. Tuolla se nyt riippui honkien välissä korkealla ja huomenna soi se ensi kerran, kun pyhän piispan ruumista kannetaan. Pyhä Neitsyt itse lähetti kellon tähän juhlaan. Oi, ja siellä uiskossa oli muu-takin, oli nuori pappi, joka muistaa sanat ja luvut, tietää uudet menot ja huolehtii kaikkesta. Tokko hän, Pietari, olisi enää muistanutkaan kaikkea. No, jotain hänkin muisti: Kyrie-Pater noster — Te deum — Veni creator spiritus. — Niin, niin, nuori pappi huolehtii kaikkesta, ja Pyhä Neitsyt suojelee.»

Valkohapsi vanhus läksi kotiin. Läheltä kuului kosken yksitoikkoinen kohina, mutta tyyneenä lepäsi suvanto kirkkorinte-ten alla. Koko luonto näytti nukkuvan. Ainoas-taan metsä huminoi salaperäisesti, hiljaa. Ja isä Pietarista tuntui kuin olisi se valmistanut huomispäivän ylistysvirttä.

Vanha pappi oli päässyt kotiin, teljennyt portin, salvan-nut oven. Silloin metsän pimennosta hiipii kaksi miestä, jotka vaanien kiertävät taloa. Nyt pysähtyvät. Korven tietäjä, jonka sysimustat silmät salamoivat, sanoo kuiska-ten toverilleen: »Katsos, tuohon notkelmaan, kuusien var-joon piiloudut sinä viiden miehen kanssa. Ja juuri sillä hetkellä, kun kulkue lähtee aitan luota, laskette vinhan nuolituis-kun kohti mustatakkeja. Koko joukko kääntyy nyt teitä vastaan ja silloin minä miehineni hyökkään niitten selkään. Silmänräpäyksessä ryöstämme sen valkean haltijan, jonka nyt aikovat siirtää aitasta tuonne kivirykelmään, peh-mitämme papit, pistämme pirtit tuleen ja sitten äkkiä saa-liinemme metsään. Näytämme, mihin pystyy Korven-Karhu! Oh, manan väet, haltijat ja henget ovat vallassani. Val-kean haltijan tuohetki on tullut, niin totta kuin olen Kor-ven-Karhu.»

»Sinä olet mahtava, sinä Korven-Karhu, sinun voimallasi ei ole rajoja», virkkoi kumppani ihailien.

Kultainen hohde idän taivaalla ennusti aamun tuloa, ja miehet hiipivät takaisin metsään.

* * *

»Katsos, tuohon notkelmaan, kuusien varjoon piiloudut sinä viiden miehen kanssa.»

Kansaa virtaili kaiken aamua kohti Nousiaista. Nythän oli juhla, jommoista ei ennen nähty. Vakavina seisoivat Suomen papit, luvultaan kuusi, pyhän aitan edustalla. Isä Pietarin kasvat sätelivät. Oi, oli niin suloista, kun tuo nuori pappi järjesti kaiken! Pyhän piispan silkillä verhottu arkku oli nostettu aitan eteen. Nyt oli vain kysymys, minkä arvo-merkin isä Pietari otti kantaakseen: piispan hiipan, sauvan vai sormuksen. Mutta ei, isä Pietari ei tahtonut noita kal-leuksia, muut saivat ne. Mitä hän ottaisi! Ah, ristin, pyhän ristin, jota piispa oli matkoillaan kuljettanut.

Nuori pappi antoi lähtömerkin kantajille. Silloin kohosi puitten kätköstä viisi jänmitettyä jouta, ja miehet kumar-tuivat tähtäämään. Jo nousi sormi laukaisemaan! Vaan mitä! Samassa silmänräpäyksessä täyttivät kummat ku-mahdukset ilman. Herpaantuneina vaipuivat jouset maahan. Miesten polvet vavahtivat. Tuo oli ennen kuulumaton kumu, valkean haltijan kumu! Ja molempien joukkojen miehet pakenivat vavisten metsään. Tietäjä yksin jäi synkkänä seisomaan puun alle. Hammastaan purren hän katseli, miten saattue läheni kirkkoon. Edellä astui isä Pietari risteineen. Hänen rinnallaan asteli nuori pappi laulaen sepittämäänsä pyhän Henrikin ylistysvirttä: »Velut nostro demonstratur doctore Finlandiæ, Fides Christi dum funda-tur, linguenti terram Angliæ.» Sitten tulivat papit kantaen pyhää arkkua ja viimeiseksi kansan suuri joukko. Kello yhä kuminoi honkien välissä. — — —

Kirkko oli ääriään myöten täynnä polvistunutta kansaa. Isä Pietari seiso i alttarin sivulla pidellen yhä ristiään. Oi, tämä oli ihmeellistä! Kaikki meni kuin itsestään, messut, rukoukset, laulut. Tuo nuori pappi! — Juhla oli loppu-massa, kaikui verkkainen Te deum. Sitten vielä rukous ja jo vyöryi voimakkaana: »Gloria sit Deo in excelsis!» Isä Pietarista tämä oli liian suurta, liian ihanata. Häntä vä-sytti. Hän istahti paadelle, mi peitti pyhän Henrikin kivistä hautaa. Hänen katseensa kulki yli polvistuvan kansan: Siinä oli hänen laumansa Kaikkivaltiaan edessä. Nyt kohosi vanhuksen katse ylöspäin. Mitä ihmettä! Kirkon katto näytti nousevan korkealle, yhä vaan korkeammalle. Je näkyi taivaan auvoinen sini ja kirkkaus. Vanhuksen silmiä häikäisi. Hän sulki ne ja painoi päänsä ristiä vastaan. Oi, tuo ei ollut enään pappien laulua — enkelkuorojen korkeu-nessa lauloi: »Gloria sit Deo — — —».

»Nuori pappi katseli isä Pietaria ja hymyili.»

Kansa poistui hiljaa kirkosta. Nuori pappi katseli isä Pietaria ja hymyili. »Ei ihme, jos vanhusta on väsyttänyt. Miten somasti on nukahtanut ristinsä varaan», ajatteli hän. Mutta kohta hän kävi totiseksi ja astui vanhuksen luo. Hän kumartuu nukkuvan yli, tarttuu hänen käteensä ja peläs-tyy. Hetken päästä hän sanoo hiljaa toisille: »Isä Pietari on muuttanut pois. Katsokaa hänen kasvojensa kirkkautta! Hän kuoli elämänsä ihanimpana hetkenä. — Benedictio!»

KUSTAA ADOLF OULUN LINNASSA.

Joulupukille kirjoittanut Lauri Sauramo

„Kas, äitini, ylhäällä yössä
tulet taivahan leikkiä lyö!
jos kaunis on etelän päivä,
on kauniimpi pohjolan yö!”

„Oi, äitini, taivaalta pohjan
valosoihdut jos saisin nuo,
niin rientäisin valkeutta vieden
yöss’ etelän elävain luo!”

Näin huudahti Kustaa Adolf,
kun linnassa Oulun hän
näki pienestä ikkunasta
valot pohjolan läikehtivän,

Niin huudahti kuningaslapsi,
uros seitsemänvuotias vaan,
joka seurassa taaton ja äidin
läpi taivalsi pohjanmaan,

Näki poikanen matkalla tällä
myös sankarit Pohjanmaan,
urosjoukon, mi keihäin ja nuijin
nous’ sortoa vastustamaan.

Kera pohjolan urhojen näiden
nous’ miehenä taistoon hän
ja valoa ja vapautta
vei kansoille etelän.

SIPSU.

Kirjoittanut *Irja Puhakka*. Kuvittanut *Airi Pellinen*.

Sipsu on metsän herttainen keijukainen. Sipsu on salon nuorin sinipiika. Sipsu on lintujen suojelija, kukkien ystävä. Hän on metsän keveä kesähengetär.

Hän se on, joka aamuisin metsään purppuraa siroittelee, joka illoin simapilliä soittaa, joka antaa kukille kasteen ja lakaisee tapiolan avarat salit. Sipsu on iloinen ja hilpeä. Kun hän juoksee kilpaa oravan kanssa, voi hän ohjuostessaan nykäistä kuusivanhuksia heidän naavaisesta parrastaan. Mutta kuusenhaltijat eivät hänelle tästä suutu. Sillä kuka heidän vihreät turkkinsa sukii ja kuka heille kauneimmat laulunsa laulaa? Kukapa muu kuin Sipsu.

Sipsu on myöskin hyvä ja lempeä. Hän auttaa avuttomia linnunpoikia, hän katkaisee jäniksenlangat, hän suutelee joka aamu niityn kauneita kukkia. Hän on Tapion sanansaattaja, kaikkien ystävä ja auttaja.

Sipsulla on päässään sievä sinihilkka ja selässä kirjavat, läpikuultavat perhossiivet. Sipsun silmät ovat siniset ja lempeät, ja hänellä on vaaleat silkkikiharat. Hän ei koskaan lennä korkealle, vaan hän liitelee kuin perhonen niin kevyesti ja nopeasti, ettei suhaustakaan kuulu. Usein kuulen hänen kuiskaavan korvaani: »Katso, kuinka elämä on kaunis ja rikas!» Mutta kun käännyn, en näe muuta kuin sinisen hunnun heilahduksen. Mutta hänen sanansa, ne jäävät mieleeni, ne tuovat toivoa ja lohdutusta.

Sipsulla on monta ystävää. Kaikki linnut, oravat, jänikset, kukat, kaikki, jotka metsässä elävät, ovat hänen hyviä ystäviään. Hän on metsän suosikkilapsi, hän on kuningatar valta-istuimellaan.

Vaan hänen paras ystävänsä on sentään satakieli, tuo punarintasatakieli, joka öisin niin ihmeen ihanasti laulaa viidakossa.

Sipsu rakastaa hänen lauluun. Hän laskee iltahämärässä kirjavat siipensä kokoon ja hiipii suurten sananjalkojen alle kuuntelemaan satakielen laulua. Hän istuu siellä aivan hiljaa, ettei häiritسیisi laulajaa, katsellen lempeillä silmillään jonnekin kauas . . . avaruuteen.

»Älä usko satakieleen», vaakuu käheä korppi. Mutta Sipsu ei kuule hänen puhettaan, hän

kuulee ainoastaan satakielen laulun. Ja punarintasatakieli laulaa suuren surunsa ja kaihonsa kesäisen yön hämärään.

Hän laulaa, kuinka hän onnellisena pienenä linnunpoikana leikki pesässään sisariensa kanssa, kuinka murhaava luoti tappoi emon, ja hän jäi yksin maailmaan. Siitä asti on hän yksinäisenä ja levottomana kierrellyt maailmaa. Satakielen elämä on kaihoa, pohjantonta kaihoa!

Näin laulaa yksinäinen satakieli. Sävel kiirii kauas. Se helähtelee mäntyjen latvoissa. Se värähtelee ilmassa. Se saa koko metsän itkemään, mutta ei voi lievittää suuren laulajan surua.

Sipsun siniset silmät ovat täynnä kyyneliä ja hänen sielunsa vapisee liikutuksesta. Voi, mitä tahtoisikaan Sipsu antaa, jos hän kaiken ikänsä saisi kuunnella tuota ihanaa laulua!

Mutta kerran kun satakieli taas kaiuttelee suloisia säveliään ja Sipsu istuu hiljaa unelmoiden saniaispensaalla, kuuluu metsän takaa vastaus lauluun. Satakieli vaikenee ja kuuntelee kauan.

Siellä on toinenlintu.

Sipsun sydän melkein lakkaa lyömästä. Samassa virittää satakieli uuden laulun, mutta ei enää surullisen. Se on täynnä tulvivaa riemua, suurta, suurta onnea!

Mutta enempää se ei enää laula. Se kohottaa siipensä ja lentää kauas, kauas suuren metsän taa, jossa vieras lintu odottaa.

Se on löytänyt ystävänsä.

Silloin tulee Sipsu surulliseksi. Hän tietää, ettei satakieli enää koskaan palaja. Ja hän tuntee vihaa vierasta lintua kohtaan, joka on ryöstänyt häneltä satakielen laulun. Ensi kerran täyttävät mustat ajatukset Sipsun mielen.

Aurinko nousee ja mäntyjen latvat punertuvat. Pieni sinikello pyyhkäisee kevyesti Sipsun kasvoja. Sipsu taivuttaa kiharaisen päänsä. Hän suutelee kukkia, leijailee kirjavilla perhosiivillään ja soittaa simapilliä. Hän on taas Tapion valpas sanansaattaja, metsän keveä kesähengetär, mutta punarintasatakieltä ei hän voi koskaan unohtaa. — Oi Sipsu, salon suloinen sinipiika! Etkö pilkistäkin jokaisen ihmisen katseesta, joka pyrkii hyvään ja saavuttaa sen?

RUPAKALLIO JA SEN LINNUNPESÄT.

Kirjoittanut ja kuvittanut K. E. Kivirikko.

Peltojen keskeisellä kivikkomäellä n. s. Rupakalliolla Sääksmäen pitäjässä kasvaa upeita katajia. Monet niistä ovat ikivanhoja puita, joiden kovassa rungossa vuosirenkaat tuskin erottuvat. Niissä on tuuhea latva ja jykevät oksat variksenkin istua. Niihin laskeutuvat levähtämään ne linnut, jotka lentävät metsästä toiseen peltojen poikki. Tuskinpa kesällä on hetkeäkään, jolloin niissä ei olisi joku lintu, milloin rastas, keltasirkka, peipponen tai hempponen. Mutta joskus siitä varpushaukkakin, pikkulintujen kauhuksi lentoon lehahtaa. Katajapuiden ohella on siellä sadottain pienempiä katajia aivan toista mallia. Ne ovat maasta lähtien tuuheita, ylöspäin suippenevia, muistuttaen suuresti etelämaiden syppesestä. Ei niiden läpi päivä pilkistä, vaikka mistäpäin katsoisi, ja niissä pikkulinnutkin tietävät turvassa olevansa. Katajien väliköissä kasvaa mustikanvarpuja, vadelpensaikkoja ja vehreätä nurmikkoa, ja joka taholle leviävät rehevät viljavainiot. Tuolta notkosta pellon takaa kuuluu ruisrääkän tuttua narinaa koko valoisan kesäyön, siellä peltopyyt ilojansa pitävät ja joskus viiriäinenkin väräjävästi viheltelee. Lähtepä pensaikosta keväisin sorsakin lentoon, ja siinäpä tuuhean katajan alla sen valkeat munat ovat hyvässä turvassa ilkeältä varikselta, joka ei jätä rauhaan ainoatakaan pesää, minkä vain sattuu keksimään.

Rupakallion tuuheimpaan katajaan aivan pellon laidassa oli pieni *hernekerttu* tehnyt pesänsä. Ei sitä siitä olisi löytänyt, ellei olisi nähnyt linnun siihen lentävän ja katoavan. Ja vaikka pesä jo oli melkein valmis, ei sitä etsimälläkään tahtonut huomata. Se oli niin ihmeen pieni, että pari sormea sen sisään mahtui, ja seinätkin olivat ohuet ja läpikuultavat. Aukon läpimitta oli ainoastaan 5 cm, syvyys vajaan 3 ja

Naaras hempponen pesällään.

koko pesän paksuus 8 cm. Pesä oli kerrassaan mestariteos. Se oli kiinnitetty kahden oksan varaan, ja kun se helposti linnun omasta ja poikasten painosta kallistui, oli pesän yläpuolelta 8 cm korkeudelta taivutettu kolmas hento oksa pesän reunaan ja siihen kiinnitetty lujasti hämähäkin ja toukan seitillä. Samalla sitkeällä langalla oli pesä muihinkin oksiin kiinnitetty, ja kaikki kuivat korretkin olivat samaan verkkoon kiedotut. Mutta paljon olivat nuo pienet laulajat karvoja ja jouhia pesäänsä kantaneet, mistä lienevätkään löytäneet, ja omalla rinnallansa kaiken somaksi kupiksi pyöristäneet.

Mutta miten olivat ne tuon ripustavan oksan pesänsä laitaan saaneet kiinnitetyksi? Yksi lintu sitä ei mitenkään olisi voinut tehdä, siinä ovat epäilemättä molemmat toimessa olleet. Toinen on painanut oksaa alas, toinen on suusansa kantamallaan seittitukolla sitaissut sen kiinni, ja kun se sitten on alkanut siinä pysyä, on sitä perästäpäin vielä uusilla siteillä vahvistettu.

Kuulee usein sanottavan, että eläimiä johtaa toimissansa pelkkä vaisto. Mutta sanottakoon mitä tahansa, tämä pesälöytö osoittaa linnuilla olevan harkitsemiskykyä. Pesän kiikkuva ja epävarma asento sai heidät miettimään keinoja, millä tukea sitä kotia, jossa heidän pienokaisensa tulisivat syntymään ja kehittymään, ja peläten näiden käyvän onnettomasti, ne huomasivat hennon oksan ylempänä ja päättivät sen kiinnittää edelläkerrotulla tavalla.

Tuo pieni mestariteos sai tietysti olla rauhassa. Siihen ilmestyi 5 valkeata, ruskeapilkkuista mupaa, ja kaikista kuoriutui poikanen. Vasta sitten kun nämä olivat lentoon lähteneet, otettiin pesä tarkoin tutkittavaksi ja todettiin ylläkerrottu havainto.

Samana kesänä kuin hernekertun pesä löydettiin, oli kaksi *hempposparia* tehnyt pesänsä kumpikin omaan katajaansa. Ei niitäkään olisi muuten löytänyt, ellei koiras,

Hernekerttu pesässään.

jonka punainen rinta ja ruosteenruskea selkä erottuvat jo matkan päästä, olisi katajan latvassa istunut kaikki päivät viserrellen ihanaa lemmenlauluansa. Niidenkin pesät olivat oikeita taidenäytteitä, samaa perusmuotoa kuin hernekertunkin, mutta paljoo isommat ja paksuseinäisemmät. Niissä oli niin runsaasti karvoja ja jouhia, että pesän seinät muistuttivat paksua huopaa. Niissä oli poikasilla erinomainen suoja, pieninä ne mahtuivat niiden pohjalle, isompina niiden päät lepäsivät somasti pesän laidalla.

Vielä oli katajissa kaksi mielenkiintoista pesää, *vihreä-peipposen* ja *tavallisen peipposen*. Ne olivat sammalista ja jäkälästä tehdyt erittäin vahvaseinäisiksi. Jälkimmäisen ulkopinnassa oli samoja jäkälä, joita kasvoi puukatajien rungossa, sisässä oli karvoja ja jouhia, kuten hempposenkin pesässä. Mutta ovathan nuo linnut kaikki läheisiä sukulaisia ja siis samaan rakennus-menetelmäänkin perehtyneet.

Katajamäellä oli kuitenkin muunkinlaisia pesiä. Matalan kannon varaan oli *harmaa paarmalintu* pesänsä rakentanut. Sekin oli perin ihmeellinen ja osoitti miten lintu saattaa käyttää hyväksensä tilapäisiä rakennusaineita. Se oli näet tehty melkein kokonaan pumpulista ja langanpätkeistä. Kannon pää oli aikalailla vino ja pesä oli saatava vaaka-suoraksi. Näinollen oli perustus ensin tasattava yllämainituilla aineksilla, joista varmaankaan ei ollut puutetta. Langanpätkien joukossa oli iso säkinpalanenkin, jonka kiskomisessa paikalle mahtoi olla aikalailla työtä ja touhua. Pellonojesta löytyi sitten lahonut säkki, jonka lintu oli keksinyt ja hyväksensä käyttänyt, ja riihen seinustalla riippui vanha peite, josta pumpuli ei loppunut repimäläkään. Tavallisesti paarmalintu tekee pesänsä katajan

kuoresta, mutta pumpuli ja lanka varmaankin miellyttivät enemmän.

Maastakin löydettiin pari pesää. Mustikan varpujen seassa oli *peltostrkan* pesä hyvässä kätöksässä. Lintu istui katajan latvassa tai kivellä ahkerasti laulellen yksitoikkoista lauluansa. Mutta paikastansa se ei liikahtanutkaan, vaikka sillä oli nokassaan ruokaa poikasilleen, niinkauan kun sitä pidettiin silmällä. Vasta sitten kun se luuli olevansa turvassa ihmisten katseilta, uskalsi se pesäänsä laskeutua. Tämä oli pieni syvennys maassa, heinillä ja jouhilla sisustettu, rakenteeltaan paljon yksinkertaisempi kuin edelliset.

Uunilinnun pesä niinikään maassa katajan alla oli monessa suhteessa erikoinen. Se oli parinkymmenen cm pituinen, sammalikkoon laitettu uuni, johon johti pieni höyhenten sulkema aukko. Pesää sai joka kerta etsiä, vaikka paikan kyllä tiesi ja aina sai olla varuillaan, ettei tallanut jalkainsa alle sen munia ja vaikkapa itse lintua. Isoja kaarevia höyheniä se oli pesäänsä kantanut ja niillä sen seinät joka puolelta sisustanut. Oli siinä poikasten pehmeä maata. Mutta toisinaan höyhen suuhun notkeutui eikä tuhrimallakaan tahtonut irtautua, höyheniä kun oli joka puolella. Uunilintu itse oli niin rohkea, ettei se lopulta enää ihmistä pelännyt, tuli vain pesäänsä, vaikka käsi oli ihan aukon lähellä.

Kun Rupakallion pensaikkaa ihan todenteolla ryhdyttiin tarkastamaan, pyrähti peltopyy lentoonsa sätkyttäen pahanpäiväisesti. Siinä oli sen pesä ja kellanharmaita munia kolmattakymmentä. Niistä ei kuitenkaan tullut ainoatakaan poikasta, sillä pesän oli varis keksinyt, ruokkinut munat poikasilleen tai syönyt itse. Eräällä isolla kivellä vähän matkan päässä oli peltopyyn munankuoria, sinne varis oli löytönsä kantanut ja siellä herkutellut.

JAAKON JA KAISAN HAUSKA PÄIVÄ.

Kirjoittanut Antti Rytönen. Kuvittanut Paavo Letnonen.

1. Alkuruno.

On Jaakko poika niin uljas, raisu,
ja sisko on sievoinen hänellä Kaisu.

Moni hauska heill' oli kesäinen hetki,
moni muistossa ihmeellinen retki.

Vaan hauskimman muiston se mielehen
jätti,
kun he niityllä liehui ja heiniä mätti.

Ihan niinkuin suuret sai haravaa käyttää,
mihin kelpasi, nyt sen vasta sai näyttää.

Sai rehua koota ja latohon kantaa,
ja hyppiä sai myös pitkin rantaa.

Voi samalla myöskin samota metsiä
ja onkia kaloja, sienä etsiä.

Nyt lähemmin kaikesta kuulla saatte,
siis istukaatte ja kuunnelkaatte.

2. Matkavarustuksia ja lähtö.

Oli juuri sen lähtöpäivän aatto,
varustautui retkeen äiti ja taatto.

Ja riemuinen oli Jaakko jos kukaan,
kun päästä sai ihan suurien mukaan.

Ja Kaisukin iloinen oli kuin sirkku,
ja aamulla päätti hän olla virkku.

Ja aamu kun tuu, heti ylleen hän puki,
pesi silmät ja korvat ja suortuvat suki.

Ja Jaakkokin koht' unen silmästä poisti,
veti jalkaan pieksut, ja kasvotpa loisti.

Ja sitten hän muisti: hän suur oli veikko,
vaan Kaisu oli lapsi ja vielä heikko.

Oli lapsilla harava kummallaki,
ne molemmat nyt hän tallista haki.

Ja tuumi kaks haravaa mies voi kantaa,
vois kontinkin vielä selkähän antaa!

Ja kohta nyt käytihin polkua pientä,
sen varrella marjaa kasvoi ja sientä.

Soi lintujen laulut lehdestä, haasta,
yön harsot hiljaa häiveni maasta.

3. Vesimatka.

Takaliston niitylle paljon on matkaa,
venehellä saatiin kulkua jatkaa.

Edessä on suurta ja aavaa selkää,
vaan Jaakko ja Kaisa ei yhtään pelkää.

Nuottavenhe valtainen näet kantaa,
yli seljän kohti vie vastaista rantaa.

Heinäväkeä venheesen kosolta karttuu,
isä perään käy, muut airoihin tarttuu.

Jaakko kontin ottaa ja keulahan astuu,
Kaisu äidin vierellä keskellä istuu.

Vene viiltää, kohta jo kohisee kokka,
vettä tarkkaa Jaakon silmä ja nokka.

Monta kalaa huomaa hän kummaa ja
arkaa,
nuolena ne liittää ja kauaksi karkaa.

Yläilmoissa haukat kirkuen kiittää
vedenkalvossa sorsat liukkaina liittää.

Sulasalmen sitten kun soudetaan ohi,
jokin molskahtaa siellä, se kai oli lohi.

Siitä Jaakon silmä syttyy ja palaa,
lohen suuren pyydystä hän halua.

4. Heinänteossa.

Karahtaa venheen kokka rantaan,
sen häikäisevään, hienoon sanaan.

Venheestä Jaakko maahan astuu,
ja jalkineetkin hieman kastuu.

Vaan tyynenä hän tuumi, että
näähä pieksut läpäise ei vettä,

ja kirmaa lailla ratsun raisun,
mut isä maihin kantaa Kaisun.

Ja sitten kaikki kulkee sinne,
kussa kohoo Heinävaaran rinne.

Ja kohta suuret heinää niittää
ja heinäpoutaa oivaa kiittää.

Vaan lapsukaiset, minkä voivat,
nyt kuivaa heinää haravoivat.

Ja sitten myöskin käyvät vähän
he hypymään ja leikkimähän.

Ja Kaisu kera Jaakko veikan
myös heittää monen kuperkeikan.

5. Nukku-Matti saapuu.

Ja sitten saapuu Nukku-Matti
ja virkkaa: »Levätänpäs hiukan!»
Ja lasten silmät kiinni painuu
nyt jälkeen ponnistuksen tiukan.

On helveheinän tuoksehessa
niin ihanata kellitellä,
ja Kaisu itseksensä tuumii:
Ah, kellä hausempi ois, kellä?

Ja Jaakko kuuntelevi, kuinka
nyt pienet purot lirisevät,
ja päivä lekottaa ja paistaa,
ja heinäsiikat sirisevät.

Ja sitten näkevi hän unta,
ett' onkeen tarttuu suuri lohi,
se sama, joka molski silloin,
kun mentiin Sulasalmen ohi.

6. Kun lapset herää.

Kun lapset herää unestaan,
he ovat virkut aivan
ja valmiit uusiin toimihin
jälestä matkan vaivan.

Vaan silloin äiti esille
tuo kontin, josta monta
hän makupalaa lapsille
nyt ottaa verratonta.

Ja lapset riemuin herkuja
nyt katselevat noita:
on monta leivänkakkaraa
ja vakassa on voita.

Ja Kaisa tuosta tuumailee:
»Tää ompii mainiota!»
Vaan Jaakko kuulee kuiskehen:
»Laineista lohi otal!»

7. Jaakon lohi ja kotiin paluu.

Ja Jaakko rannan kiveltä
jo ongen heittää veteen;
on lohi siinä: asettaa
hän koukun nyt sen eteen.

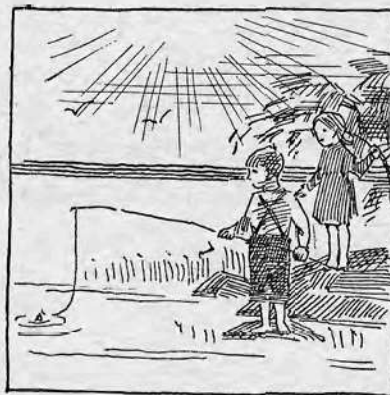
Heiluttaa lohi eviään
ja epäröi ja nyppeä,
ja koho veden kalvossa
niin kauniisti hyppeä.

Ja Jaakko ongen kiskaisee
ja kohta kalaa arkaa
kädessä kantaa — äidin luo
nyt kiivahasti karkaa.

Se kiiskiksi nyt huomataan,
ja Jaakko päättää siksi
sen kotiin viedä mukanaan
mirrille tuomisiksi.

Kun sitten juodaan kahvia
ja kukkuu lehdon käki,
saa Jaakko kaksi kuppia
kuin muukin heinäväki.

Ja kotihin kun saavutaan
ja ehtii illan häivä,
niin tuumii Jaakko, Kaisakin:
»Tää oli hauska päivä.»


~~~~~  
 ~~~~~

Kesän ilmoja ihailien
 wieri päiwät weikoksien.

~~~~~  
 ~~~~~